

vergadering **C1**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 30 september 2021

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe voorwaarden voor strategische transformatiesteun – 4394 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het terugvorderen van subsidies van 3M – 4484 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Els Sterckx aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekenning van strategische ecologiesteun aan 3M – 4490 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de steun van het Agentschap Innoveren en Ondernemen aan 3M – 4530 (2020-2021)	8
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de opvolging van werkkzoekenden die onvoldoende bereidheid tonen om een knelpuntopleiding te volgen – 4466 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de stimulansen voor het volgen van knelpuntopleidingen – 4488 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het dalende aantal cursisten voor knelpuntberoepen – 4492 (2020-2021)	18
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over mobiele opleidingen – 4505 (2020-2021)	30
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de transitiepremie naar ondernemerschap – 4539 (2020-2021)	32

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de knelpunten in de dienstenchequesector

– 4581 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het tekort aan huishoudhulpen via dienstencheques

– 4587 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de prijs van de dienstencheques

– 4589 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de volledige indexering van de inleverwaarde van dienstencheques

– 4625 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verloning van de huishoudhulpen en de rentabiliteit van de dienstenchequeondernemingen

– 4634 (2020-2021)

34

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de staking bij VDAB

– 4588 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de staking bij VDAB

– 4627 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de hervormingen bij VDAB en de gevolgen voor de personeelssamenstelling

– 4635 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de oproep tot staking van de vakbonden bij VDAB

– 4638 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de stakingsactie bij VDAB

– 4642 (2020-2021)

42

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanpassing van het systeem van de Europese blauwe kaart

– 4617 (2020-2021)

54

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe voorwaarden voor strategische transformatiesteun – 4394 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Caroline Gennez

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, de strategische transformatiesteun is een subsidie van de Vlaamse overheid die dient om investeringen en opleidingen die essentieel zijn voor het doorvoeren van het transformatieproject te ondersteunen. Het mechanisme kan worden aangevraagd door kmo's en grote ondernemingen.

Een van de belangrijkste voorwaarden, vroeger maar ook nu nog, is dat men moet kunnen aantonen dat men bijkomende tewerkstelling realiseert. U deelde onlangs mee dat u de voorwaarden om aanspraak te kunnen maken op deze steun zou aanscherpen. Concreet moeten vanaf nu de investerings- en opleidingsplannen een belangrijke bijdrage leveren aan de creatie of verankering van jobs, de verduurzaming van bedrijfsprocessen en de internationale positie van de onderneming. Een tweede nieuwigheid is dat, als het strategische transformatieproject niet wordt uitgevoerd volgens de aanvraag en goedkeuring en dus niet voldaan is aan de voorwaarden, de steun wordt teruggevorderd.

Het is goed dat de voorwaarden scherper worden gesteld en dat zo achterpoortjes om misbruik te maken van overheidssteun worden gesloten. Toch roept deze beslissing bij mij enkele vragen op.

Minister, op welke manier zult u de verduurzaming van bedrijfsprocessen en het versterken van de internationale positie van een onderneming meten?

U koppelt de verduurzaming ook aan het nemen van concrete maatregelen op het vlak van werkbaar werk en stelt dat het de bedoeling is dat werknemers langer en meer tevreden aan het werk kunnen worden gehouden. Hoe zult u deze doelstelling concreet meten? Vreest u niet dat dit zal zorgen voor meer administratieve last bij de ondernemingen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Gryffroy, wat de ondersteuning van ondernemers betreft, hebben we elkaar in deze commissie, zeker tijdens de coronacrisis, al een aantal keren gesproken. Ik heb in de beleidsnota een hervorming van de strategische informatiesteun aangekondigd. We hadden een aantal vaststellingen gedaan. Zo moesten de beoordeling van de noodzakelijkheid van deze bedrijfssteun en de positieve impact voor Vlaanderen aangescherpt worden. Heel wat discussies in deze commissie, ook in de media, hebben dat verder onderstreept. Ook in het kader van de begrotingsopmaak hebben we binnen de regering een hogere mate van selectiviteit van de economische steun besproken.

Op dit moment bestudeer ik samen met het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) de ontvangen adviezen en bereiden we, rekening houdend met de begrotingsafspraken, de agendering voor definitieve goedkeuring voor.

Voorlopig baseer ik me voor mijn antwoord op de teksten die begin juni principieel zijn aangenomen door de Vlaamse Regering, maar ik sluit niet uit dat we die nog zullen verscherpen.

Het nieuwe beoordelingskader vereist dat elke steunvragende onderneming concreet aantoonst dat het transformatieproject op ecologisch vlak een aanzienlijke bijdrage levert aan het terugdringen van het water- en energieverbruik, aan de circulaire economie of aan de milieu- en klimaatdoelstellingen. Dat is voor mij de logica zelf. Anno 2021 kunnen we toch echt geen steunaanvragen zelfs maar in overweging nemen die geen substantiële bijdrage leveren aan de realisatie van onze doelstellingen inzake milieu en klimaat. Gisteren is er een heel debat geweest naar aanleiding van de Septemberverklaring. Ik denk dat de redenen waarom we dat niet meer zullen doen, voor zich spreken.

Om in de toekomst voor steun in aanmerking te komen, zal een grotere vestiging daarenboven ook moeten toelichten welke maatregelen op sociaal vlak genomen worden in het kader van de transformatie. Dat kan dan gaan over inspanningen die de onderneming levert op het vlak van activering, het verhogen van de arbeidskwaliteit, het integreren van kansengroepen enzovoort. Met het 'verhogen van de arbeidskwaliteit' doel ik op de inspanningen die een bedrijf doet rond instroom, competentie management, leerbeleid, feedback- en motiveringsbeleid enzovoort. Net zoals we op ecologisch vlak scherper zullen worden, zullen we dat dus ook op sociaal vlak zijn.

Voor het criterium 'internationalisering' is vereist dat elk transformatieproject moet leiden tot geografische of sectoriële differentiatie. Men moet dus aantonen dat er nieuwe markten aangeboord worden. Dat zal cijfermatig zeer goed onderbouwd moeten worden. Die aspecten zullen op het moment van de steunaanvraag kwalitatief beoordeeld worden. Het is ook de bedoeling om die voorwaarden uitgebreid te beschrijven in de regelgeving.

U vroeg hoe we dit concreet kunnen maken. Zoals ik al zei, gaat het om het leveren van inspanningen in het kader van het activeringsbeleid, het integreren van kansengroepen enzovoort. Als zou blijken dat hier niet aan voldaan wordt, dan wordt het dossier niet goedgekeurd of dan wordt de subsidie in een latere fase teruggevorderd.

U vroeg ook naar de administratieve last. Collega's, ik heb veel geleerd uit de coronacrisis. Ik heb ook geleerd dat we vooral selectiever moeten worden in het geven van steun aan ondernemingen en zeer goed de voorwaarden moeten bepalen.

Ik ga er absoluut mee akkoord dat de organisatie zo efficiënt mogelijk moet zijn. Maar ik vraag wel dat de onderneming zich inschrijft in de doelstellingen die gekoppeld worden aan de steun die we verlenen. Die doelstellingen worden bepaald in het reglement en dus door de Vlaamse Regering.

VLAIO is zeker in staat om dossiers efficiënt te beoordelen. Dat is ook belangrijk, zeker als het gaat over grotere steunbedragen.

Het is dus een zeer bewuste keuze van mij om de strategische steun in de toekomst echt selectiever in te zetten. Ik wil afstappen van dat generieke karakter en enkel dossiers steunen die voor Vlaanderen op het vlak van duurzaamheid, klimaat, jobcreatie en sociaal beleid het verschil kunnen maken.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, wat het algemene principe betreft, ga ik uiteraard akkoord. Ik ben vooral bezorgd over de manier waarop de doelstelling wordt gemeten. Als het – voor grotere bedrijven dan – gaat over de arbeidskwaliteit, denk ik dat die nog meetbaar is. De internationale positie van een onderneming is volgens mij ook vrij gemakkelijk te meten, al is het maar door te kijken naar de exportcijfers van een bedrijf. Ik maak me eerder zorgen over het meten van duurzaamheid. Dat is niet eenvoudig. Ik ken de sector. De 'duurzaamheid' van een bedrijfsproces is eigenlijk een containerbegrip.

Ik heb begrepen dat u de adviezen van VLAIO aan het bestuderen bent. Mijn bijkomende vraag is dus: hoe zult u de verduurzaming van die bedrijfsprocessen concreet meten? Wat is de nullijn waarop het geven van die ondersteuning gebaseerd is? Welke pragmatische oplossing is er bij die adviezen, opdat het geen containersysteem wordt?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Wij zijn ook voorstanders van deze hervorming. Het is trouwens ook een doelstelling die in het regeerakkoord werd vastgelegd en die volgt op een aantal adviezen van onder andere de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO).

Aansluitend op de opmerkingen van collega Gryffroy hadden wij nog twee belangrijke opmerkingen over de criteria die werden gehanteerd.

Iets dat heel belangrijk is voor ons, is dat de steun gaat naar projecten die zonder steun niet zouden zijn doorgegaan. Uit de evaluatie van IDEA Consult bleek dat ongeveer zeven op de tien projecten die strategische transformatiesteun kregen, wel zouden hebben plaatsgevonden, zij het in iets gewijzigde vorm, indien ze geen steun hadden gekregen. We vroegen ons af of daar ook naar werd gekeken bij de gewijzigde criteria of het voornemen daartoe. Wordt bekeken of de steun absoluut noodzakelijk is voor het plaatsvinden van het project?

Er is een tweede belangrijk aandachtspunt. Uit de consultaties blijkt ook dat er heel veel consultancykosten gemoeid zijn met de indiening van dossiers. Consultancy is altijd nuttig, maar het is natuurlijk niet de bedoeling dat die steun voor een groot deel gaat naar de omkadering daarvan. We vroegen ons af op welke manier daar eventueel rekening mee zou worden gehouden in een volgende hervorming.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u wel. Collega Gryffroy, bij de ecologische verduurzaming staat letterlijk in de tekst dat men een aanzienlijke bijdrage moet leveren aan het terugdringen van water- en energieverbruik, of aan de circulaire economie, of aan de milieu- en klimaatdoelstellingen. Net op dat punt denk ik dat we nog wat strenger kunnen zijn. Wij staan voor een enorme klimaatuitdaging. Er komt ook een klimaatministerraad. Voor mij is het echt elementair dat we ter zake heldere criteria stellen en de steun echt gaan heroriënteren in die richting.

– Robrecht Bothuyne treedt als voorzitter op.

Collega Vande Reyde, wat uw vraag betreft: het is ook mijn zorg dat de noodzakelijkheid van de steun wordt aangeduid, maar het is de allereerste keer dat we vragen aan de ondernemingen dat ze ook de maatschappelijke impact gaan meenemen. Ik vind dat eigenlijk nog belangrijker dan de noodzakelijkheid van de steun. Stel u voor dat we op voorhand een kader zouden maken met zo'n vakje dat je moet aankruisen: zal het project zonder de steun plaatsvinden? Wat denkt u dat een onderneming dan gaat zeggen? Neen, het zal niet doorgaan. In een enquête achteraf is men al iets eerlijker, denk ik, als het gaat over de vraag of het elementair was of niet. Het is heel moeilijk om dat te vragen: hoe bewijs je dat dat niet zou doorgaan zonder die steun? Voor mij staat daartegenover de impact die je met je project hebt op de verduurzaming van de onderneming, op de manier waarop je met je werknemers omgaat. Daar moeten we richting in geven, denk ik: welke impact willen we? We moeten ook meer bewijzen vragen van hoe men die impact wil bereiken. Op dat vlak vind ik het goed wat we nu doen. Anders zou de regering het ook niet hebben goedgekeurd, natuurlijk, en zou ik het ook niet hebben voorgesteld. Ik denk dat we, rekening houdend met de adviezen, nog wat meer transparantie, maar ook meer strengheid kunnen brengen, om de selectiviteit echt nog een stuk te verhogen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank u. Ik wil toch nog eventjes terugkomen op het sterk terugdringen van water- en energieverbruik. De enige groep bedrijven die dat zeer goed in kaart hebben, zijn die bedrijven die zijn aangesloten bij de energiebeleidsovereenkomsten (EBO's). Dat gaat dus over de benchmarking- en de auditconvenanten. Kmo's hebben daar niet altijd een goed zicht op, omdat die nullijn nog niet is bepaald.

En bijvoorbeeld een productiebedrijf, een kmo, kan een strategische transformatiesteun aanvragen om zich om te bouwen tot een semilogistiek bedrijf. Die zullen dan automatisch minder verbruiken. Omgekeerd, als een semilogistiek bedrijf wil omschakelen naar een productieprocesbedrijf, zal het plots meer verbruiken. Daarom zeg ik dat het goed is dat de verduurzaming van de bedrijfsprocessen daarin zit. Dat verbreedt ook de EBO's en de benchmark onder convenanten in de diepte en in de breedte. Maar ik zou toch vragen dat men in de adviezen die men bestudeert, goed de nullijn bepaalt, zodat we achteraf niet moeten vaststellen dat kleine bedrijven daar plots gigantisch veel meer administratieve last hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het terugvorderen van subsidies van 3M
– 4484 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Els Sterckx aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekenning van strategische ecologiesteun aan 3M
– 4490 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de steun van het Agentschap Innoveren en Ondernemen aan 3M
– 4530 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega's, dit is een vraag naar aanleiding van de hele PFOS-discussie (perfluorooctaansulfonaat) en de subsidies aan 3M. Een aantal weken geleden stuurde de minister van Omgeving een formele ingebrekestelling naar de hoofdzetel van 3M, de fabriek in Zwijndrecht en de adressen van vijf bestuurders van het bedrijf. Tegelijkertijd gebeurt hetzelfde in de Verenigde Staten: ook daar brengen deurwaarders een bezoek aan de hoofdzetel in Minnesota en bij meer dan tien bestuurders. De bedoeling van de gecoördineerde actie is 3M juridisch op de knieën te dwingen. 3M wordt aansprakelijk gesteld voor de zware verontreiniging met poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) in de buurt van Zwijndrecht. 3M maakte sinds de jaren 70 tot 2002 de gevaarlijke stof PFOS op zijn terreinen in Zwijndrecht. De laatste jaren bleek dat die verontreiniging tot 3 kilometer ver doordrong in de bodem, tot bij heel wat Zwijndrechtse buurtbewoners. Het bedrijf moet nu over de brug komen met middelen, plannen en informatie.

Ondertussen blijkt dat 3M Belgium de afgelopen acht jaar minstens 5,13 miljoen euro ontving aan Vlaamse middelen van minister van Economie Hilde Crevits en haar voorgangers Philippe Muyters en Kris Peeters.

Via VLAIO-subsidies (Vlaams Agentschap voor Innoveren en Ondernemen) ontving 3M de voorbije acht jaar iets meer dan 2 miljoen euro voor 'compensatie indirecte emissiekosten'. Die maatregel is bedoeld om de concurrentiepositie van energie-intensieve bedrijven te vrijwaren. Het geld hiervoor komt uit het Vlaams Klimaatfonds, dat gespekt is met opbrengsten van het Europese CO₂-emissiehandelssysteem. Eind 2019 ontving 3M Belgium ook 1,2 miljoen euro strategische ecologiesteun. Zulke projecten worden beoordeeld door VLAIO en toegekend door de Vlaamse minister bevoegd voor de economie – dat was toen Hilde Crevits. Daarnaast ontving 3M nog 1 miljoen euro voor interdisciplinair coöperatief onderzoek, 381.000 euro voor een onderzoeksproject, 303.000 euro voor strategische transformatiesteun en 123.000 euro tussenkomst in personeelskosten. Dat is een heel pak geld.

Nu blijkt dat 3M formeel in gebreke wordt gesteld en over de brug moet komen met middelen om de verontreiniging op te ruimen, kunt u toelichten hoe het überhaupt kan dat Vlaanderen dergelijke grote subsidies heeft verleend aan 3M, dat nu toch blijkt een grootvervuiler te zijn? Specifiek de 'compensatie indirecte emissiekosten' en 'strategische ecologiesteun' zijn voor burgers moeilijk te begrijpen, gezien de milieumisdrijven die het bedrijf jarenlang pleegde.

Zult u proberen de toegekende subsidies terug te vorderen? Hoe plant u dit aan te pakken? Ik begreep uit uw aankondiging in de pers dat u dit aan het onderzoeken bent.

De voorzitter: Mevrouw Sterckx heeft het woord.

Els Sterckx (Vlaams Belang): Minister, in 2019 kende de Vlaamse Regering de strategische ecologiesteun toe aan het bedrijf 3M. Dit bedrijf gebruikte tot 2002 het potentieel schadelijke PFOS in het productieproces. Die stof zit door het jarenlange gebruik in de bodem van de omgeving van de fabriek in Zwijndrecht, wat problemen geeft bij de Oosterweelwerkzaamheden.

Daarnaast zou 3M de schadelijke chemische stof perfluorobutaansulfonamide (FBSA) illegaal lozen in de Schelde.

U meldde dat u de inspectiedienst van VLAIO de opdracht hebt gegeven alle dossiers van steun aan 3M te controleren op de correcte uitvoering van de investeringen en op het respecteren van de subsidievoorwaarden.

Op basis van welke grond is de inspectiedienst van VLAIO gemachtigd om de toegekende subsidie aan 3M terug te vorderen? Hoeveel staat VLAIO met deze controle?

Werken het Departement Omgeving en VLAIO samen bij het vaststellen van de toelatingsvoorwaarden voor de strategische ecologiesteun? Zo ja, op welke manier gebeurt dit? Zo nee, waarom niet?

Wat liep er volgens u verkeerd in de toekenning van de strategische ecologiesteun aan 3M? Hoe kan de werking van VLAIO op dit punt worden verbeterd?

Hoeveel terugvorderingen van de strategische ecologiesteun werden al verricht? Op basis van welke gronden en voor welke bedragen?

Beschikt de inspectiedienst van VLAIO over voldoende middelen om zijn controlefunctie uit te oefenen?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Intussen is de vraag al grotendeels gekaderd. Minister, ik heb u een aantal maanden geleden inderdaad een schriftelijke vraag gesteld om volledige klaarheid te krijgen over alles wat gebeurt op en rond 3M. Ik heb toen aan alle ministers gevraagd welke subsidies in het verleden zijn toegekend aan 3M in Zwijndrecht. VLAIO en zijn voorgangers, het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) en het Agentschap Ondernemen, kenden steun toe aan 3M in de context van de volgende instrumenten: interdisciplinair coöperatief onderzoek, compensatie indirecte emissiekosten, strategische ecologiesteun, strategische transformatiesteun en onderzoeksprojecten. U stelde in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag dat bij het toekennen van de steun de gebruikelijke procedures gevolgd werden en dat er geen aanleiding was om daar anders over te denken. Maar u stelde ook te zullen nagaan of zich eventuele onregelmatigheden hebben voorgedaan en dus een controle uit te voeren.

Minister, kunt u toelichting geven bij de inhoud van de onderzoeksprojecten? Welke ecologische maatregelen werden gesubsidieerd?

Was VLAIO op de hoogte dat een bodemsaneringsproject lopende was ten tijde van de aanvraag? Speelde dit of zou dit een rol gespeeld hebben bij de beoordeling van de aanvraag?

Wordt het Departement Omgeving betrokken bij het beoordelen van de aanvragen voor ecologiesteun?

Kunt u uitklaren of er onregelmatigheden zijn gebeurd in de specifieke dossiers? Indien dat zo zou zijn, hebt u aangegeven de verleende subsidies te willen terugvorderen. Op welke manier zou u dat doen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank jullie voor de verschillende vragen. Ik zal ze samen beantwoorden, maar zal beginnen met te duiden wat die steunmaatregelen precies betekenen.

De strategische ecologiesteun, afgekort STRES, steunt ecologische investeringsprojecten die qua positieve milieueffecten verder gaan dan een gebruikelijke standaardinvestering. Die steun is bijvoorbeeld expliciet niet bedoeld voor investeringen in maatregelen of technologieën die komen uit een opgelegde regelgeving, dus via een verplichting of vergunning. Om bedrijven toch te overhalen om voor een nog meer ecologische optie te kiezen, is er vanuit de Vlaamse overheid een gedeeltelijke tussenkomst in die ecologische meerkost van een duurzame technologie. Dit is gebaseerd op de EU-staatssteunregels. Een gedetailleerde technische analyse van de milieubaten van het project is daarvoor cruciaal. VLAIO doet hiervoor een beroep op de deskundigen van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). Je kunt er dus van op aan dat ook de projecten bij 3M die STRES ontvingen, uitgebreid zijn getoetst op de milieuwinst

Ik ga in op de projecten. Er is een project goedgekeurd in 2014. Dat ging over een investering in de productie van kleefstoffen zonder oplosmiddelen door middel van een gepatenteerde UV-technologie en met een aanzienlijke reductie van verpakkingsafval. Met die investering is de uitstoot van broeikasgas en van vluchtige schadelijke organische stoffen aanzienlijk gereduceerd. Wat was de impact? Men vermeed met die investering hoge temperaturen en ontvlambare oplosmiddelen en zo werd de blootstelling van het personeel aan oplosmiddelen aanzienlijk vermindert. De productie werd op die manier ook veiliger. Er is STRES-steun toegekend aan een investeringsprogramma dat het bedrijf gedaan heeft van 6,7 miljoen euro. Dat waren dus investeringen door het bedrijf. Uiteindelijk is er 756.000 euro uitbetaald, en niet de 887.524 euro die principieel in aanmerking kwam voor de steun.

Hoe komt dat? De uiteindelijke investeringskost is iets lager uitgevallen dan geraamd, daardoor daalt dan uiteraard ook de steun die wordt uitbetaald.

Het tweede STRES-project is ingediend in 2018, nog onder mijn voorganger, Philippe Muyters. Dat project was specifiek gericht op bijkomende inkoppelingen van afval-gassen op een thermische naverbrander met meet- en controleapparatuur. In de aanvraag stond dat het een bijkomende reductie zou opleveren van niet-CO₂-houdende broeikasgassen. Dat zijn stoffen die meetellen voor de niet-ETS-doelstelling (emissions trading scheme) waar Vlaanderen uiteindelijk op afgerekend wordt. Dat project kreeg een positieve evaluatie door VLAIO in 2019 en er werd 341.000 euro STRES-steun toegekend op een totaal investeringsprogramma van 3,9 miljoen euro. Die investering is tot op vandaag nog niet volledig afgerond. De steun is ook niet volledig betaald. Er is tot op vandaag 204.741 euro uitbetaald. De eindcontrole op de uitvoering moet nog plaatsvinden, maar die verdere uitbetaling hebben we on hold gezet. Een kleine correctie dus, collega Schauvliege: in 2019 heeft 3M geen 1.228.000 euro STRES-steun gekregen. Dat bedrag slaat op de principiële toekenning van 2014 en 2019 samen. Het is een kwestie dat het juist is.

Als we de milieubaten van ingediende projecten gaan bekijken, dan wordt, collega Rombouts, ook een afstemming gedaan met het Departement Omgeving als dat relevant is voor het dossier. Een formeel attest van het departement is geen vereiste. Misschien zou dat beter een vereiste worden – vandaar dat ik de procedures aan het herbekijken ben. In dit dossier is de afstemming wel degelijk gebeurd, ook al was het geen vereiste. Er is door Omgeving bevestigd dat het wel degelijk om een bijkomende inspanning ging die verder gaat dan verplichtingen via regelgeving of vergunning. Het departement heeft ook, op geen enkele wijze, melding gemaakt van tegenindicaties voor toekenning van steun aan 3M. En dat is ook niet gebeurd in 2019.

Op de vraag of er afstemming is geweest, kan ik antwoorden: ja. Is daar een tegenindicatie gekomen? Neen. Vandaar dat die steun uiteindelijk ook goedgekeurd is. Beide projecten passen dus wel degelijk binnen de voorwaarden van STRES, daar kan eigenlijk geen enkele discussie over bestaan, vanwege hun aanzienlijke milieuwinst en uitstootreductie. Ik denk dat de afstemmingen goed gebeurd zijn. Het laatste dossier is ingediend onder collega Muyters, maar uiteindelijk is de finale goedkeuring door mij gebeurd.

Gezien de actualiteit – en die slaat dus niet op 2017 maar op een recente actualiteit, namelijk de melding dat er een vrij ernstig proces-verbaal opgemaakt is naar aanleiding van verontreiniging – heb ik aan VLAIO de opdracht gegeven om alle dossiers van steun aan 3M grondig te controleren op correcte uitvoering van de investeringen en op het respecteren van alle subsidievoorwaarden.

Nu zult u wellicht zeggen: ja, maar die subsidievoorwaarden zijn het kader, nu heb je een pv, hoe koppel je dat nu aan elkaar? Wel, het is eigenlijk simpel. Het betreft hier de vraag van collega Sterckx. Het besluit van de Vlaamse Regering bevat een bepaling dat alleen steun wordt verleend aan ondernemingen die voldoen aan de regelgeving die van toepassing is in het Vlaamse Gewest, en dat de onderneming aan die regelgeving moet blijven voldoen tot vijf jaar na de beëindiging van de ecologie-investeringen.

Dat is volgens mij zo helder als pompwater: je krijgt steun als je aan alle voorwaarden voldoet. Dat zijn niet alleen de voorwaarden om steun te verkrijgen, dat behoort tot het regelgevend kader in Vlaanderen, tot vijf jaar na het beëindigen van de investering. We zijn nog niet zo ver, het is nog geen vijf jaar later. Dat is dan ook de reden waarom we nu dit onderzoek uitvoeren.

Er is op dat vlak ook geen capaciteitsprobleem bij onze inspectiediensten, collega Sterckx. VLAIO beschikt over een sterke inspectiedienst, die de controles op een efficiënte manier uitvoert.

Terugvorderingen door VLAIO zijn voor STRES tot vandaag nog niet aan de orde geweest, met uitzondering van een dossier wegens faillissement. Het administratieve proces is opgezet om dat maximaal te vermijden. Een bedrijf kan de eerste schijf van 30 procent pas krijgen als het kan bewijzen dat het project gestart is, de tweede schijf van 30 procent kan het pas krijgen als het kan aantonen dat het project voor 60 procent gerealiseerd is en de laatste 40 procent wordt pas uitbetaald na controle van de investeringen.

Langs de andere kant gebeurt het wel vaker dat uiteindelijk minder steun wordt uitbetaald dan toegekend, zoals bij de steun aan STRES in 2014. Die investeringssteun is namelijk een raming. Als er minder wordt uitgegeven, krijgt men dus minder steun.

Dan ga ik nog in op de andere steunmechanismen. In 2018 werd strategische transformatiesteun toegekend onder toenmalig minister Philippe Muyters voor het opleiden van personeel voor een nieuw 'application development center'. Het bedrijf zag evenwel af van die steun omdat de opleidingen – naar eigen zeggen – niet gestructureerd werden bijgehouden en dus ook niet bewezen konden worden. Die steun werd dus wel principieel toegekend maar nooit uitbetaald.

3M was in de periode van 2014 tot 2020, tot vandaag eigenlijk, een van de bedrijven die in aanmerking kwam voor compensatie van indirecte emissiekosten. Ik denk dat ik daar niet veel uitleg over hoeft te geven. We volgen daarvoor de Europese richtsnoeren die bepalen wie ervoor in aanmerking komt en hoeveel gecompenseerd mag worden. Het systeem is momenteel in herziening, collega's, voor de nieuwe emissiehandelperiode. Ik wil hieraan toevoegen dat de compensatie die betaald wordt, wordt geput uit de veilingopbrengsten van de Europese emissiehandel a rato van de ETS-uitstoot in ons land. Het is dus geen belastinggeld, collega's, maar geld dat opgehaald wordt bij de ETS-bedrijven, dat deels naar hen terugvloeit voor een deel van de bijkomende CO₂-kost van de elektriciteit die ze gebruiken. Dat staat dus los van de andere steundossiers, waarbij belastinggeld wordt uitbetaald. Hier gaat het om geld van bedrijven dat terugvloeit naar bedrijven.

3M behoort effectief tot de sectoren met relatief veel elektriciteitsverbruik. Het bedrijf voldoet ook aan de voorwaarden van de energiebeleidsovereenkomst. Het kreeg de voorbije zeven jaren gemiddeld 286.000 euro compensatie, wat neerkomt op ongeveer 65 procent van zijn bijkomende indirecte emissiekosten.

Wat de compensatie betreft, is het steuntoekenningsproces zo opgezet dat het elektriciteitsverbruik al gecontroleerd wordt alvorens de steun wordt toegekend. Dat is zo omdat pas het jaar nadien wordt uitbetaald voor het vorige jaar. Men kan dus perfect bekijken hoe het precies zit.

Voor de coöperatieve onderzoeksprojecten gaat het om innovatieprojecten in het kader van duurzame chemie en nieuwe processen. 3M is hierbij een van de deelnemende bedrijven in het kader van projecten georganiseerd door de speerpuntcluster Catalisti en zijn voorganger FISCH. Aan 3M werd in de beschouwde periode ook een Baekelandmandaat toegekend voor de gedeeltelijke financiering van een doctoraat en steun voor een onderzoeksproject. U kunt de titels, partners en steunbedragen van die projecten terugvinden in het jaarverslag van VLAIO.

Er zijn dus drie grote blokken: wetenschappelijk onderzoek, steun voor ecologische investeringen en de steun inzake de carbon leakage.

Collega's, ik heb al in de media verklaard dat de toekenning van strategische ecologiesteun wat wringt. Ik heb het dan niet over de goedkeuring van dossiers op het vlak van carbon leakage, over Baekeland of onderzoek en ontwikkeling (O&O), maar over steun op het vlak van ecologie. Die steuntoekenningen dateren uit de periode van 2014 tot 2020 en werden – wat mij betreft heel correct – beoordeeld

op basis van de toen geldende regels. Dat wringt natuurlijk met de verontreiniging die onlangs werd vastgesteld.

Dat werpt voor mij ook een ander licht op de zaak, waardoor we nu absoluut gebruikmaken van de bepaling in de regelgeving over de mogelijkheid van het terugvorderen van steun binnen vijf jaar.

Collega's, men is echter nooit te oud om te leren. Ik denk – collega Demir heeft het ook al een paar keer gezegd – dat we echt ook werk moeten maken van het wegwerken van schotten tussen onze administraties. Dat is voor mij een heel belangrijk aandachtspunt. Als er bepaalde inbreuken worden vastgesteld, moet je elkaar op een of andere wijze op de hoogte brengen. Natuurlijk moeten we ook het adagium aanhouden dat iemand onschuldig is tot zijn schuld bewezen is, dat is evident, maar zeker als er belangrijke strafrechtelijke inbreuken worden vastgesteld, kun je minstens een aantal zaken on hold zetten. Ik heb in het Pukkelpopdossier ook zo'n beslissing moeten nemen. Daarmee is men nog niet schuldig. Het is eigenlijk een bewarende maatregel die we nemen. In dezen nemen we enerzijds een maatregel voor het laatste stuk, dat nog niet is uitbetaald, maar anderzijds ook een maatregel om de termijn van vijf jaar uiteraard te schorsen.

Ik hoop u op deze wijze te hebben ingelicht over hoe de steun tot stand is gekomen, waar we nu staan en welke acties we willen nemen in de toekomst.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u wel. Uw antwoord is alleszins zeer bemoedigend, namelijk dat u inderdaad stappen zet in dezen. Het blijft natuurlijk wel een zeer eigenaardige zaak dat een bedrijf niet voldoet aan de vergunningen die zijn verleend en toch subsidies toegekend krijgt. Ze zijn weliswaar niet uitbetaald, maar eigenlijk had men wel de intentie om die 5,13 miljoen euro daadwerkelijk uit te betalen.

U gaf een volledige verklaring over de strategische ecologiesteun. U gaat een beroep doen op de voorwaarde dat het bedrijf zich moet schikken naar de Vlaamse wetgeving. Ik veronderstel dat dat betekent dat, als het niet voldoet aan de normen die zijn opgelegd en de omgevingsvergunning die is opgelegd, het die subsidie dan niet kan krijgen. U geeft echter ook aan dat dat eigenlijk niet geldt voor de andere vorm van ondersteuning. Heb ik dat goed begrepen? Mijn vraag is heel expliciet: als is aangetoond dat een bedrijf, hetzij 3M, hetzij een ander bedrijf, overtredingen op de milieuwetgeving begaat, kan dan niet voor elke vorm van ondersteuning vanuit Vlaanderen worden gezegd dat er niet verder zal worden ondersteund omdat men zich niet aan onze regels houdt? Ik wil immers toch nog eens herhalen dat 3M al meerdere keren over de schreef is gegaan. Er waren al aanmaningen in 2006 en 2007 met betrekking tot overschrijdingen van de normen inzake PFOS en perfluorooctaanzuur (PFOA). Er was een aanmaning in 2014. Er was een pv voor het lozen van PFOS in 2019. Er was een pv in 2020. Dit is dus niet nieuw. Het is nu wel geëscaleerd, maar het is niet nieuw. Het is dus zeer eigenaardig dat een departement een positief advies geeft als de milieu-inspectie dat soort overtredingen al vaststelt.

Ik vraag u dus heel concreet het volgende: zult u ook voor de andere vorm van ondersteuning die regels aanscherpen, zodat we toch niet met de zeer bizarre situatie worden geconfronteerd dat Vlaanderen aan de ene kant strenge regels oplegt en aan de andere kant dat bedrijf subsidieert?

We hebben het nu de hele tijd over 3M, maar er zijn ook heel veel andere bedrijven die strategische ecologiesteun en andere steun krijgen. Ik zag op het lijstje van strategische ecologiesteun bijvoorbeeld een bedrijf als Isotech, dat in 2021 een subsidie van 1 miljoen euro toegekend kreeg in het kader van strategische ecologiesteun. Dat

bedrijf levert actievekoolstoffilters voor de sanering van PFOS uit het grondwater, maar ook daar zijn er signalen dat de lozingsnormen en de uitstootnormen niet worden gerespecteerd. Kijkt u ook verder dan 3M? Zult u alle bedrijven die van Vlaanderen subsidies krijgen, via strategische ecologiesteun, maar ook via de andere kanalen, screenen of laten screenen op inbreuken op de milieuwetgeving, en hoe zult u dat aanpakken?

De voorzitter: Mevrouw Sterckx heeft het woord.

Els Sterckx (Vlaams Belang): Minister, het wringt bij u, maar het wringt ook bij mij, en ook bij vele anderen, denk ik, dat een bedrijf dat aan de ene kant subsidies krijgt voor een aantal ecologische investeringen, aan de andere kant heel zwaar onder vuur ligt voor de vervuiling van de leefomgeving met onder andere PFOS.

Ik begrijp wel dat 3M voldeed aan de toetsingscriteria op het moment van de toekenning, maar als we hierop terugkijken, mogen deze voorwaarden best een stuk strenger zijn. Om dit soort wantoestanden in de toekomst te voorkomen, is een algemene evaluatie van het subsidie-instrument van VLAIO hier wel op zijn plaats. Vandaar mijn bijkomende vraag, of er naar aanleiding van deze subsidieverlening aan 3M een algemene doorlichting komt van het economisch subsidie-instrumentarium van VLAIO.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik wil u hartelijk danken voor uw heel duidelijke antwoord. Er is inderdaad heel duidelijk geduid waarover dit precies ging, welke de voorwaarden zijn en wat is uitbetaald en wat niet. Er is blijkbaar ook een wisselwerking geweest tussen de administraties, specifiek voor deze dossiers. Het wringt bij ons allemaal, wanneer we ons afvragen hoe we hieruit moeten geraken en op welke manier we het moeten bekijken. Op zich denk ik dat we de strategische ecologiesteun wel als een belangrijk instrument beschouwen om bedrijven te motiveren om te investeren, dit naast het regelgevend kader om dat te stimuleren, om toch ook duurzame investeringen te doen.

Minister, het departement heeft positief advies verleend. Mogen wij de adviezen zelf ontvangen, om te weten op welke manier het departement dat heeft bekeken, om hen mogelijk te begrijpen? Dat is uiteindelijk ook de uitdaging van de onderzoekscommissie: kunnen begrijpen op welke manier men heeft geredeneerd en een bepaalde beoordeling heeft gedaan. Zo'n advies wordt volledig administratief afgehandeld. Blijkbaar werd op dat moment niet de urgentie vastgesteld om een negatief advies te leveren. Ik zou graag beter begrijpen waarom het departement op die manier heeft geredeneerd en op die manier dat advies heeft afgeleverd. Minister, ik veronderstel dat dat geen parate kennis is. Daarom vraag ik of het mogelijk is om die documenten te verkrijgen.

Ik zit met dezelfde vraag met betrekking tot de andere instrumenten. Ook daar heb ik dezelfde vraag, maar ik heb dezelfde conclusie getrokken. Doordat we daar in een ruimer en internationaal kader werken, het emissiehandelssysteem, meen ik begrepen te hebben dat dat losstaat van een eventuele mogelijkheid tot terugvordering, tenzij u dat anders kunt toelichten. Daar stel ik mij dezelfde vraag.

Wat betreft de algemene evaluatie meende ik begrepen te hebben dat u zich er al toe hebt geëngageerd om heel duidelijk een evaluatie te doen, met duidelijk een focus op de duurzaamheid, op klimaat en op jobcreatie. Ik kijk dus zeker uit naar die oefening.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Het is een goede zaak dat een bepaalde steun on hold wordt gezet. Minister, u hebt correct toegelicht dat het niet is omdat je op

een bepaald moment subsidies hebt gekregen dat je daarna niet meer aan het geldende kader moet raken. Het is dus goed dat dat wordt bekeken. We moeten inderdaad alles grondig onderzoeken, om te weten of eventuele steun nog opportuun is. Het is goed dat hij on hold wordt gezet.

Voortgaand op de opmerking van collega Sterckx stel ik mij ook vragen bij het instrument van de ecologiesteun as such. Wij hebben in het verleden ook de zaak gehad van een drukkerij. Noopt dit tot een verdere hervorming van dit instrument? Als je bepaalde misbruiken vaststelt, is het toch altijd goed om te bekijken wat er bij de toekenning beter kan. U hebt al gesproken over het wegwerken van de schotten tussen administraties. Plant u nog hervormingen aan het instrument zelf, een beetje los van 3M maar ook voortgaand op vorige gevallen?

Collega's, wanneer er bij een bedrijf misbruik wordt vastgesteld, worden de subsidies altijd bekeken. In Vlaanderen is de kans altijd groot dat een bedrijf op een bepaald moment overheidssteun heeft gekregen. Het is goed dat nu wordt bekeken of de subsidies aan dat bedrijf moeten worden stopgezet. Maar we moeten ook durven te bekijken of het instrument as such nog wel voldoende geschikt is om die steun op de goede manier te geven. Laten we daar vooral aan werken, als daar nog mogelijkheden toe zijn.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): De Vooruitfractie sluit zich aan bij de verontwaardiging die hier door alle collega's, de minister en –ik denk – door heel Vlaanderen ging toen we leerden dat 3M de laatste jaren meer dan 5 miljoen euro ontving. Wij zijn absoluut voorstander van instrumenten als strategische transformatiesteun en ecologiesteun om onze economie duurzaam en innovatiever te maken. Ik denk dat we daar ook verder op moeten blijven inzetten. Dat is ook de ambitie van deze Vlaamse Regering en het sluit ook aan bij het Europees beleid. Maar in dezen is een bepaald ethisch kader natuurlijk altijd zeer belangrijk. Ik denk dat de voorbije maanden wel duidelijk is geworden dat 3M dit zwaar met de voeten heeft getreden. Wat ons betreft, kan het sowieso niet dat bedrijven die de volksgezondheid in gevaar brengen en dit bovendien verbergen voor de samenleving en de omwonenden, publiek geld krijgen voor wat dan ook. Wij geven dan ook onze absolute steun voor het terugvorderen van de strategische ecologiesteun en transformatiesteun, aangezien toch steeds duidelijker wordt dat 3M zich niet aan het algemeen geldende Vlaamse kader heeft gehouden. We kijken dan ook uit naar de terugvordering.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik zal beginnen met een aantal zaken te verduidelijken. Het feit dat men moet voldoen aan de regelgeving tot vijf jaar na de steun, geldt voor alle instrumenten. Dat staat in het basisdecreet, collega Schauvliege. Ik heb het alleen specifiek toegepast op de ecologiesteun bij wijze van voorbeeld, maar ik had het ook op alle andere steunmaatregelen kunnen toepassen. Wanneer men in het kader van een Baekelandmandaat een onderzoeker naar hier haalt, kan die daar natuurlijk niets aan doen. Men moet dus bekijken wat kan en wat niet kan.

Collega Rombouts, ik heb er geen probleem mee om de dossiers ter beschikking te stellen, maar we moeten wel eens bekijken hoe we dat doen. Ofwel doen we dat aan deze commissie onder de clausule van vertrouwelijkheid, ofwel doen we dat in de commissie PFOS. Voor mij is het om het even. Als u me die documenten vraagt, dan bezorg ik die. Ik wil er wel op wijzen dat het gaat over mailcorrespondentie. Er is geen formeel advies vereist. Ik vind dat dat er zou moeten zijn, maar dat staat niet ingeschreven in de regelgeving. Dat is een van de hervormingen die we zouden kunnen toepassen. Ik stel voor dat jullie bekijken op welke manier we die dossiers ter beschikking kunnen stellen. Ik zal ze niet aan het verslag hechten, want we moeten dat op een of andere manier in vertrouwelijkheid kunnen doen.

Collega Vande Reyde, wat het terugvorderen betreft, ben ik zelf een groot voorstander om al onze steuninstrumenten grondig te heroriënteren. Op zich is ecologische steun van alle steunmaatregelen die boven het wettelijke gaan, de beste steun, want het gaat over ecologische investeringen die verder gaan. Maar toch heeft het ons met de neus op de feiten gedrukt. Maar daar kan een overheid op voorhand niet veel aan doen. Wanneer iemand een instrument bewust anders inzet, dan kun je dat pas achteraf vaststellen. Je kunt onmogelijk op voorhand weten wat daarmee zal gebeuren. Maar we moeten ons wel de vraag stellen of dit de beste steunverlening is, of de procedure niet anders moet en of we die verschillende instrumenten niet in één instrument kunnen stoppen. Die oefening gebeurt nu, en daarmee ben ik een beetje aan het vooruitlopen op mijn beleidsbrief. Men moet altijd leren uit het verleden om de toekomst goed voor te bereiden. Ik denk dat ik daarmee ook uw vragen heb beantwoord, mevrouw Gennez.

We hebben dus de toekomst en het verleden. Wat het verleden betreft, zullen we zeer nauwkeurig screenen. Wat de toekomst betreft, zullen we onze instrumenten wat beter proberen in te zetten. Ik denk dat dat noodzakelijk is. Dat is sowieso een hervorming die in de steigers staat. Maar ook wat het advies van Omgeving betreft, is er nog een crux: die inspecties werken eigenlijk volledig onafhankelijk van de administraties. Er is dus op dit ogenblik geen automatische informatiedoorstroming tussen inspecties. Dat betekent dat iemand van het Departement Omgeving op een bepaald moment perfect kan oordelen dat aan alle voorwaarden wordt voldaan maar niet op de hoogte is van wat er anders is.

Collega Schauvliege, wat het verleden betreft, hebt u nog een puntje genoemd. Er was inderdaad een dossier vanuit het verleden, maar er liep ook een bodemsaneringstraject. We moeten bekijken hoe we op het moment van steuntoekenning die reflexen op dat punt kunnen verbeteren. Op het moment van steuntoekenning wordt dat apart bekeken en wanneer men dan al dan niet weet of er een sanering loopt, is het logisch dat men denkt dat alles al gebeurt om te vergroenen. Wanneer we echter het verleden bekijken door de bril van vandaag, dan zien we dat er toch een vreemde context is ontstaan. En die context is volgens mij niet uniek in Vlaanderen, ik denk dat er zo nog wel een aantal zijn. Het is dan ook heel belangrijk om ook een aantal andere dossiers onder de loep te nemen. Wanneer echter ergens een inbreuk wordt vastgesteld, weten de mensen van het departement Economie dat niet. De vraag is dan of dat moet, mag, kan worden doorspeeld. Dat is het juridische kader dat ik nu aan het bekijken ben om daar maximale transparantie in te voeren zonder administratieve overlast.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik hoor veel goede intenties. Vlaanderen maakt zich immers ontzettend belachelijk door enerzijds grote subsidies toe te kennen en anderzijds een strenge milieuwetgeving op poten te zetten die we niet volgen en waarbij de bedrijven die de wet overtreden, serieus worden beloond. Het is goed om daar lessen uit te trekken, het is goed om te kijken naar het verleden, het is goed om alle bedrijven die nu subsidies krijgen te screenen op het toepassen van de milieuwetgeving en het overtreden van normen en vergunningen.

U zei net dat de milieu-inspectie zaken vaststelt maar die niet doorspeelt aan de collega's van het Departement Omgeving of van het departement Economie. Ik denk dat volop moet worden ingezet op transparantie en het doorspelen van de gegevens. Wanneer we ons immers verschuilen – en ik hoop dat dat niet het geval is – achter wetgeving die dat zou verbieden vanwege vertrouwelijkheid en dergelijke meer, dan zullen we er niet komen. Minister, ik hoop dan ook dat u bereid bent om dat soort van muurtjes te slopen en ervoor te zorgen dat we in Vlaanderen onze middelen besteden aan bedrijven die echt willen gaan voor duurzaamheid en vooruitgang en

niet aan bedrijven die er de kantjes vanaf lopen. Dat kunnen we ons absoluut niet permitteren. Dat is wat de PFOS-saga ons vandaag heel duidelijk leert.

De voorzitter: Mevrouw Sterckx heeft het woord.

Els Sterckx (Vlaams Belang): Minister, onze fractie veronderstelt dat in de toekomst subsidies binnen de schoot van VLAIO met meer zorg zullen worden toegekend. Het is aan de belastingbetaler niet uit te leggen dat een bedrijf dat onder de loep wordt genomen binnen een onderzoekscommissie in dit parlement omdat het de volksgezondheid met onethische praktijken in gevaar bracht, aanspraak kan maken op subsidies. Wij vragen dan ook om de reeds verkregen subsidies terug te vorderen en er vooral voor te zorgen dat dit in de toekomst niet meer kan gebeuren.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw bijkomend antwoord. U hebt hier nog eens heel duidelijk gesteld dat u afhankelijk bent van het doorgeven van signalen. Wanneer zich ergens problemen voordoen, is het belangrijk dat die aan de juiste personen worden gesignaleerd om te kunnen handelen. De regering heeft al aangegeven extra werk te willen maken van het wegwerken van eventuele schotten. Dat lijkt me een goede zaak, waar we hier allemaal achter staan.

Ik stel wel vast dat u in dit kader, op het moment dat u het signaal hebt ontvangen, snel hebt gehandeld om het dossier on hold te zetten en verder nauwgezet te kunnen opvolgen. Dat is op zich al een belangrijke stap in dit dossier.

Leren uit het verleden is de beste les voor ons allemaal, maar dat betekent ook dat we het verleden zo goed mogelijk moeten proberen te begrijpen. We zullen zien of dat eventueel kan via de onderzoekscommissie. Ik zal die vraag stellen aan de secretaris. In die onderzoekscommissie hebben we intussen ervaren dat ook de wetenschap intussen gigantisch is geëvolueerd en dat ook het normenkader een enorme evolutie heeft doorgemaakt.

Het is dus met andere woorden belangrijk om vanuit die tijdgeest de beoordeling op een correcte manier te doen en daaruit lessen te trekken.

Uw verhaal is heel duidelijk, minister. Als er inbreuken zijn op de Vlaamse regelgeving, hebben die wel degelijk een impact op alle steunmechanismes en dus ook op de uitbetaling en eventuele terugvordering. Ik denk dat dat een heel belangrijk principe is, dat we zeker in het vizier moeten houden in de hele context. U stelt ook heel duidelijk, minister, dat het hier waarschijnlijk niet enkel gaat om een probleem inzake PFAS maar ook inzake andere stoffen en andere bedrijvigheden. We kunnen inderdaad misschien wel lessen trekken uit het buitenland. Ik herhaal dat ik ernaar uitkijk om samen verder die oefening te maken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de opvolging van werkzoekenden die onvoldoende bereidheid tonen om een knelpuntopleiding te volgen – 4466 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de stimulansen voor het volgen van knelpuntopleidingen – 4488 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het dalende aantal cursisten voor knelpuntberoepen – 4492 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, u was onlangs te gast bij De zevende dag, en dan kijken en luisteren we natuurlijk zeer aandachtig. *(Opmerkingen van minister Crevits)*

Dat is misschien een reden om niet meer te gaan of dat zorgt voor extra stress? In ieder geval had u het daar over een probleem waarover we het hier al vaker hadden en ongetwijfeld nog vaker zullen hebben: de krapte op de arbeidsmarkt en de knelpuntvacatures die niet ingevuld geraken. U hebt daar enkele maatregelen aangekondigd, die we natuurlijk voluit steunen. We weten namelijk allemaal dat er maatregelen nodig zullen zijn om dat probleem aan te pakken. Ik denk aan maatregelen als het talenplan dat u in het vooruitzicht stelt, om de ongeveer 34.000 werkzoekenden met een taalachterstand naar die knelpuntvacatures te leiden.

U deed daar ook een oproep om meer werk te maken van opleidingsplannen bij herstructureringen. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we dat instrument veel meer gebruiken. U hebt ook gewezen op een probleempunt in Vlaanderen, waarvoor we ten volle bevoegd zijn, namelijk het sanctioneren van werkzoekenden die onvoldoende inspanningen doen om zo'n knelpuntopleiding te volgen. Bovendien is het niet altijd duidelijk of wie zo'n opleiding heeft gevolgd, dan ook effectief doorstroomt naar zo'n knelpuntvacature.

In theorie kan VDAB vandaag eigenlijk al sancties opleggen aan werkzoekenden die te weinig animo vertonen om zo'n knelpuntopleiding te volgen. U zei zelf wel heel duidelijk dat dit vandaag te weinig gebeurt, omdat de problematiek vaak groter is dan louter het weigeren van die opleiding.

Dat riep bij mij enkele vragen op, die ik graag aan u voorleg, minister.

Wat bedoelt u precies met die stelling dat er relatief weinig werkzoekenden worden gesanctioneerd vanwege die 'grotere problematiek'? Wat zijn dan die verzachtende omstandigheden om mensen niet te sanctioneren?

Hoe groot is het fenomeen van werkzoekenden die een knelpuntopleiding weigeren te volgen en die daarvoor niet gesanctioneerd worden? Wat is de evolutie daarin? Is er een stijging of een daling inzake dat probleem?

Aangezien het sanctioneringsbeleid natuurlijk geheel een Vlaamse bevoegdheid is, vraag ik me af of u VDAB zult opleggen om kordater te sanctioneren.

Hoe ziet u de concrete uitrol van dat talenplan en van de opleidingsplannen? Ik vind het terecht dat u zegt dat daar meer werk van gemaakt zou moeten worden. Hoe kunt u ertoe bijdragen dat dat meer gebeurt?

Ik kaartte het probleem al eerder aan: iemand kan zich wel inschrijven voor een knelpuntopleiding, maar er is geen zekerheid dat hij daarna ook effectief zal doorstromen naar die knelpuntvacature. Op welke manier wilt u erover waken dat dat meer gebeurt?

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Ondernemingen hebben in een enquête van het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) inderdaad aangegeven dat ze te kampen hebben met alarmerende aanwervingsproblemen. Twee op de drie bedrijven die willen aanwerven, ondervinden grote moeilijkheden om geschikt personeel te vinden. In het bijzonder bij grote ondernemingen, met meer dan 250 werknemers, is de situatie acuut: daar geven drie op de vier bedrijven aan dat ze erg moeilijk werknemers vinden.

De krapte op de arbeidsmarkt vormt een van de belangrijkste uitdagingen voor het Vlaamse arbeidsmarktbeleid. Dat blijkt ook uit de cijfers van VDAB, met dalende werkloosheidscijfers – min 11 procent op jaarbasis – en een stijgend aantal vacatures – plus 124 procent op jaarbasis. De verwachting bij ondernemingen is dat het personeelstekort zal leiden tot een omzetsdaling en zelfs een verlies aan potentiële groei.

Op een ogenblik dat bedrijven slag leveren om duizenden knelpuntberoepen in te vullen, volgen toch minder mensen een beroepsopleiding bij VDAB. Die opleidingen zijn hoofdzakelijk gericht op knelpuntberoepen. Op jaarbasis is er een duidelijke daling vast te stellen van het aantal personen dat een opleiding tot een knelpuntberoep volgt. In 2019 volgden 34.423 mensen zo'n opleiding, in 2020 waren dat er slechts 26.266.

Minister, welke stimulansen geeft VDAB aan werkzoekenden om zich in te schrijven voor een knelpuntopleiding? Ziet u hier verbeterpunten? Welke opleidingen trekken het grootste aantal werkzoekenden aan en welke zijn minder populair? Op welke manier werkt VDAB samen met werkgevers om in te spelen op acute knelpuntberoepen? Welke stimulansen biedt VDAB aan zijinstromers om zich te engageren voor knelpuntopleidingen? Is het volgens u wenselijk om in te zetten op zijinstromers voor de invulling van knelpuntvacatures? Zo ja, welke middelen worden ingezet om dit te stimuleren? Hoe verklaart u de dalende aantrekkingskracht van knelpuntopleidingen?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik sluit me graag aan bij deze vragen over cursisten voor knelpuntberoepen. Ik heb begrepen dat de minister graag veel vragen krijgt.

Collega's, het gaat om een bijzonder belangrijke problematiek, die al vele jaren aansleept. VDAB zet al een tijd in op die knelpuntopleidingen, met wisselend succes. Aanvankelijk was er een voortdurend dalende tendens. In 2019 waren er dan bijna 35.000 mensen die via VDAB knelpuntopleidingen volgden. In 2020 zakte dat aantal weer – corona heeft daar ongetwijfeld voor een stuk mee te maken. Hoe dan ook is er bijzonder veel nood aan dergelijke knelpuntopleidingen.

Momenteel is er een recordaantal vacatures, een kwart meer dan in dezelfde periode van vorig jaar. We kennen ook het fenomeen van de geannuleerde vacatures. Dat aantal neemt helaas toe tot 28.000 in deze periode, voornamelijk omdat men geen geschikte kandidaten vond. De toeleiding tot knelpuntberoepen is dus essentieel. De opleiding via VDAB kan daar zeker bij helpen.

Volgens professor Struyven wordt de helft van vacatures voor knelpuntberoepen ingevuld door mensen die ergens anders aan de slag waren. Het zijn dus niet altijd werkzoekenden die na een opleiding bij VDAB instromen in zo'n knelpuntberoep

maar ook vaak mensen vanuit elders in de arbeidsmarkt. Daarom zou het beleid nog meer oog moeten hebben voor die zogenaamde zijinstromers. Dat zijn mensen met een baan die een knelpuntberoep willen uitoefenen en daarvoor eventueel via een kleine bijkomende opleiding in kunnen slagen. Professor Struyven benadrukt dat er op die manier onderaan op de arbeidsmarkt plaatsen vrijkomen voor mensen die niet de achtergrond hebben om een knelpuntberoep uit te oefenen maar op die manier wel aan de slag kunnen gaan.

De Vlaamse sociale partners en de Vlaamse Regering gaven eerder al aan de invulling van knelpuntvacatures te willen versnellen door een boost te geven aan diverse formules, bijvoorbeeld werkplekleren. Dat zijn elementen uit het akkoord 'Alle hens aan dek', dat jullie allemaal kennen. In juni werden er ook nieuwe formules van werkplekleren verkend, zoals 'place and train'. Dit is een opleiding op de werkvloer op maat van het bedrijf. VDAB helpt daarbij om de geknipte kandidaat te vinden voor openstaande knelpuntvacatures. Via 'place and train' wordt de werknemer dan opgeleid en gevormd.

Bij knelpuntopleidingen is niet alleen de instroom een belangrijke uitdaging, maar vooral ook de uitstroom en terugdringen van de stopzettingen in knelpuntopleidingen.

Minister, hoe evalueert u die cijfers van het aantal cursisten voor knelpuntberoepen? Hoe evalueert u de cijfers inzake uitstroom naar werk en de stopzettingen van de knelpuntopleidingen? Welke opleidingen scoren hier het best en welke het slechtst? Hoe worden deze laatste dan aangepast om tot betere resultaten te komen?

In welk opzicht hebben u en VDAB oog voor die zijinstromers, zoals professor Struyven aangaf, bij het voeren van het knelpuntbeleid? Zult u bijkomende acties ondernemen om hen beter te betrekken bij het invullen van knelpuntvacatures? In hoeverre is er interesse voor die nieuwe formule van 'place and train' voor zowel bedrijven als werkzoekenden? Hoe wordt naar deze beide groepen gecommuniceerd om die formule beter bekend te maken?

Tijdens de werkgelegenheidsconferentie kondigde uw federale collega al aan dat er een specifieke interministeriële conferentie (IMC) zou plaatsvinden rond knelpuntberoepen. Kunt u wat meer toelichting geven bij die IMC? Wat zijn de doelstellingen en welke maatregelen liggen er concreet op tafel?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u wel. Ik heb van mijn kabinet een leeswijzer meegekregen om te antwoorden op de vragen, omdat het gaat over zeventien deelvragen die dermate divers zijn dat ze moeten worden gerubriceerd in zes grote onderdelen. Ik heb dus zes hoofdstukken mee.

Het eerste hoofdstuk gaat over de sanctionering, het tweede over het talenplan, het derde over de kwetsbare werknemers, het vierde over de zijinstroom, het vijfde over de knelpuntopleidingen en het zesde over de IMC. Daarmee wil ik maar aangeven dat dit een zeer belangwekkende problematiek is, waarover we ook veel te zeggen hebben. Toch zal ik proberen dit beknopt te doen.

Jullie kennen eigenlijk de sanctioneringsprocedure bij VDAB. Dit gaat over hoe een bemiddelaar omgaat met iemand die komt solliciteren. Is er een competentiekloof? Men maakt dan een analyse, zoekt dan het beste traject. Als de werkzoekende een traject weigert, dan stelt hij zich bloot aan transmissie en aan sanctionering. Er kunnen echter ook verzachtende omstandigheden zijn. Mensen kunnen bijvoorbeeld gewettigd afwezig zijn wegens ziekte of omdat ze door corona in quarantaine moesten gaan. Wie echter zonder geldige reden een knelpuntopleiding weigert, krijgt een waarschuwing en wordt dan gevat door een volgende stap richting transmissieprocedure. Die is erop gericht om mensen aan te sporen zichzelf bij te sturen en

bereidwillig verder te werken aan hun traject naar werk. Dat iemand finaal niet wordt gesanctioneerd, kan ook het gevolg zijn van het feit dat hij tot inzicht komt en zich beter opstelt. Als de werkzoekende zijn gedrag echter niet bijstuurt, dan moet er een sanctie volgen. Ik vind dat logisch, maar anderzijds stel ik wel vast dat het aantal sancties wegens het weigeren van een opleiding zeer, zeer laag is. Dat is al uitgebreid aan bod gekomen in het verleden, heb ik gemerkt. In 2019 lag het zelfs bijzonder laag. Ik vind dus dat er op dat vlak echt, echt werk moet worden gemaakt van een meer effectieve controle en sanctionering en dat VDAB ter zake absoluut nog stappen te zetten heeft. Er is een verzachtende omstandigheid, namelijk de coronacrisis. Die heeft een impact gehad. Ik heb toen echter ook vastgesteld dat we op dit ogenblik geen correcte wettelijke basis hebben voor transmissies na digitale contactmomenten. We belandden in een periode waarin alles digitaal moest verlopen, en er was geen wettelijke basis om mensen te sanctioneren die daar niet op ingingen. Dat is natuurlijk iets om grijze haren van te krijgen. Daarom vragen we ook uitdrukkelijk om, in het kader van het nieuwe kwaliteitsbeleid dat in opvolging van de audit van het Rekenhof wordt uitgewerkt, ook het waarborgen van de kwaliteit van de transmissie- en controleprocedure mee te nemen. Minstens moet er in die decretale basis worden voorzien, want dit is natuurlijk wel frustrerend.

Ik heb het hier al gezegd: een van de zorgen is dat er voldoende transparante verwachtingen zijn ten opzichte van de werkzoekende. Die moeten ook SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) worden uitgedrukt, op een gemakkelijke manier, zodat mensen die begrijpen. Als je aan het begin van het traject niet helder en duidelijk bent, wordt het natuurlijk wel veel moeilijker om dan bepaalde gebreken te melden of te zeggen dat iemand zich niet gedraagt op de manier die wordt verwacht. Het bemiddeling- en sanctiebeleid moet dus meer sluitend en beter.

Dan komen we bij de vragen rond de taal. We hebben een talenplan 'Vijf voor Taal', dat is gemaakt om de kansen op de arbeidsmarkt van werkzoekenden te vergroten. VDAB focust daarbij niet enkel op zuivere taalopleidingen, omdat de kennis van het Nederlands eigenlijk hand in hand kan gaan met de toeleiding naar een opleiding of een job. Dat kan een knelpuntberoep zijn, maar het is niet zo dat alle anderstaligen of mensen met een taalachterstand naar een knelpuntberoep kunnen worden toegeleid. Je kunt dat wel. VDAB moet ook inzetten op een duurzame matching van werkzoekenden, ook anderstalige werkzoekenden, met openstaande knelpuntvacatures. Qua opleiding koppelen we de NT2-dienstverlening (Nederlands tweede taal) de komende jaren echt intenser aan die knelpuntberoepen in de diverse beroepenclusters, om zo zo veel mogelijk anderstalige cursisten maatgericht te ondersteunen. Ik vind dus dat er wel zeer goede plannen zijn om ter zake een betere matching te krijgen.

Alle collega's hadden ook vragen over de kwetsbare mensen. Vlaanderen heeft daarover voorstellen gedaan naar aanleiding van de IMC, in lijn met de nota 'Elk talent telt'. Een van de concrete voorstellen is dat werkgevers en werknemers gedurende de informatie- en consultatieprocedure in het kader van de wet-Renault een sociaal plan moeten opstellen waarin er aandacht is voor de verdere integratie van de getroffen werknemers op de arbeidsmarkt en waarvan een verplicht opleidingsplan een onderdeel vormt. Waarom? Het is voor mij onbegrijpelijk dat voor werknemers wier job wordt bedreigd, niet prioritair wordt ingezet op het omscholen van die mensen naar profielen die in de toekomst noodzakelijk zullen zijn in dat bedrijf. Met de doorstarttrajecten ondersteunt Vlaanderen nu al getroffen werknemers om toekomstgericht te denken, maar voor mij moet dat echt in het sociaal plan komen dat in het kader van de wet-Renault wordt opgemaakt.

Wij vragen ook om nieuwe, creatieve formules uit te werken, zoals doorstartbegeleiding, waarbij ervaren werknemers oriënterende stages en opleidingen in andere bedrijven kunnen doorlopen. Het Sociaal Interventiefonds (SIF) van VDAB voorziet

ook in de financiering van een outplacementbegeleiding voor werknemers die het slachtoffer zijn van een ontslag wegens faillissement of financiële moeilijkheden van de werkgever. Hiervoor werkt VDAB, op basis van de wet houdende de overheidsopdrachten, samen met private outplacementkantoren.

Collega Bothuyne, dan was er uw vraag over 'place and train'. Met die nieuwe formule ambieert VDAB in eerste instantie een opleidingsaanbod te voorzien voor werknemers in de eerste maanden na de aanwerving. Binnen de vacaturewerking kunnen we zo voor bepaalde categorieën werkzoekenden een competentieversterkend aanbod voorzien. Daarvoor moet VDAB uiteraard wel eerst de juridische onderbouw geven. De eerste fase van dat project is ondertussen aangevat. Er zal een communicatieactie gebeuren bij de finale uitrol hiervan. Het principe van de terbeschikkingstelling, waarbij werknemers wier job onder druk staat, eigenlijk kunnen proeven van een functie in een andere werkomgeving, willen wij inzetten in het geval van dreigende herstructureringen. Het is nog de vraag of dat een succes zal worden, want je voelt dat er een zekere terughoudendheid is bij werkgevers om mensen ter beschikking te stellen. Dat vraagt nieuw denken. Dat is een zaadje dat nu is geplant, maar dat duidelijk nog wat water nodig heeft en moet worden geoesterd om te kunnen groeien.

Dan waren er de vragen over de zijinstroom, vooral vragen van collega Malfroot en collega Bothuyne. Met ons plan 'Alle hens aan dek' willen we echt veel meer inzetten op het verhogen van de zijinstroom, bijvoorbeeld in zorg- en onderwijsberoepen. Er zijn ook verkorte opleidingstrajecten. Eentje daarvan is de erkenning van de verkorte educatieve master. Het aantal cursisten die daaraan meedoen, stijgt. Dat is dus een goede zaak. In 2020 waren 1466 werkzoekenden bezig met een lerarenopleiding met ondersteuning van VDAB. Dit is een stijging met 600 werkzoekenden ten opzichte van 2019, en een verdrievoudiging als je vergelijkt met 2018. Reclame maken voor die switch naar verkorte opleidingstrajecten, zodat mensen niet het gevoel hebben dat ze jarenlang in een studieperiode zitten, dat werkt dus. Dat zien we echt. Ik wil daar ook meer op inzetten.

Een ander voorbeeld is de modulaire opleiding verzorgende-zorgkundige. Dat stelt VDAB en de opleidingspartners in staat om eerdere competenties te valoriseren. U weet dat ik samen met collega Muyters in de vorige legislatuur een kader heb gemaakt voor elders verworven competenties (EVC's). Ik vind dat een schitterend instrument om de competenties van mensen die bijvoorbeeld lang thuis hebben gewerkt, ook een waarde te geven, om die te erkennen. En bijvoorbeeld voor begeleider in de kinderopvang is dit interessant, omdat je daar de tools hebt om mensen kwalitatief aan de slag te laten gaan in een knelpuntberoep.

Er stond vandaag een opiniestuk over kinderopvang in de krant. Ik vind het een beetje spijtig dat je niet bereid bent om te erkennen dat mensen die thuisgewerkt hebben, dat wat je in je omgeving voor je familie en je gezin doet, waarde heeft. Volgens mij heeft dat heel veel waarde, die je dan ook kunt screenen en valoriseren, en die ervoor kan zorgen dat mensen sneller ingezet kunnen worden in een knelpuntberoep dat aansluit bij datgene waar ze vaardig in geworden zijn. Dat is niet alleen zo in de zorgsector, maar ook in andere sectoren – maar ik moet mijn spreektijd ook een beetje beperken.

Er is dus nog heel wat potentieel. Bijvoorbeeld in ICT-opleidingen gebeurt het nu ook al dat mensen ...

Ik vind het telewerken interessant. Je hebt mensen die willen thuiswerken, maar die wel een aantal uren per dag vrij willen zijn. Er zijn heel interessante projecten waar mensen de boekhouding of administratie van een bedrijf doen vanuit hun thuissituatie. Je kunt in Vlaanderen op die manier nieuwe mensen naar de arbeidsmarkt halen.

Dan zijn er de specifieke vragen over de werkzoekenden en de knelpuntopleidingen. Er circuleren daarover heel veel verschillende aantallen. Dat is logisch, omdat in jullie schriftelijke vragen de ene keer wordt gefocust op knelpuntopleidingen en de andere keer op alle soorten opleidingen. Het is dus voor mij altijd moeilijk. Ik antwoord correct, maar als je de vragen naast elkaar legt, zou je de indruk kunnen krijgen dat de cijfers nogal eens verschillen. Ik geef ze daarom gebundeld.

In 2019 telde VDAB 34.423 unieke cursisten in opleiding, in 2020 waren dit er 26.266. Deze aantallen bevatten alle cursisten in opleiding, zowel cursisten in beroepsspecifieke opleidingen als cursisten in niet-beroepsspecifieke opleidingen waar geen label knelpunt of niet-knelpunt op geplakt kan worden. Dat zijn dan opleidingen rond algemene arbeidsmarktcompetenties en NT2. Deze opleidingen zijn zeer waardevol en noodzakelijk voor heel wat 'kwetsbare' cursisten, maar hebben geen knelpuntkarakter. Uiteraard hebben we, in een steeds krapper wordende arbeidsmarkt, nood aan opleidingen basisgeletterdheid of taalopleidingen. Niet elke cursist heeft zelfs de basiscompetentie om aan de slag te gaan. Je kunt niet iedereen in knelpuntopleidingen steken. Soms is er gewoon een basis nodig.

Dat maakt dat de niet-beroepsspecifieke opleidingen niet meegenomen kunnen worden bij het in kaart brengen van het aantal knelpuntopleidingen. Als we het aantal beroepsspecifieke opleidingen bekijken, dan telde VDAB in 2019 26.000 unieke cursisten en in 2020 23.000 unieke cursisten. Je ziet daar dus wel covidimpact. Dat is logisch, want de VDAB-opleidingscentra waren drie maanden gesloten. Als je die drie maanden in rekening brengt, is de daling van het aantal cursisten in beroepsspecifieke opleidingen zeer beperkt. Je moet alles in de context bekijken.

Binnen deze beroepsspecifieke opleidingen hebben in 2019 17.656 unieke cursisten een knelpuntopleiding gevolgd. In 2020 waren dat 16.993 unieke cursisten. Als je puur de beroepsspecifieke knelpuntopleidingen bekijkt, is de daling nog kleiner. Dat is een goede zaak. Als ik een conclusie mag maken, zien we dat drie vierde van het aantal unieke cursisten in beroepsspecifieke opleidingen in 2020 in een knelpuntopleiding zaten. Ik vind dat een behoorlijk cijfer. Bekijken we de evolutie van 2018 tot nu, dan gaat het aandeel knelpuntopleidingen binnen de beroepsspecifieke opleidingen zelfs in stijgende lijn.

Ik hoop dat dit nu helder is. Je hebt alle opleidingen, je hebt de beroepsspecifieke opleidingen en je hebt de knelpuntopleidingen. Je mag niet het aantal knelpuntopleidingen afzetten ten opzichte van het aantal opleidingen. Dat is verkeerd, omdat je basisopleidingen hebt en beroepsopleidingen, en bij die beroepsopleidingen dan de knelpuntopleidingen.

Ondanks het feit dat ik laat in mijn bed zat, vind ik dat ik het nog redelijk goed uitleg.

Met deze focus op de knelpuntopleidingen binnen de beroepsspecifieke opleidingen zet VDAB in op het invullen van knelpuntberoepen, dit zowel voor de VDAB-opleidingen als voor de opleidingen die VDAB uitbesteedt aan de partners. De aangeleerde competenties en vaardigheden in de opleiding worden op die manier ingeoefend in een realistische werkomgeving. Men probeert dat zo te doen. Bij voorkeur is er ook een vacaturegerichte opleidingsstage.

Voor de vacaturegerichte opleidingen hebben we ook een mobiel opleidingsaanbod. Collega Vanryckeghem stelt daar straks een vraag over.

De uitstroom van de knelpuntopleidingen kende een terugval in 2020, ook ten gevolge van corona, waardoor er heel wat minder vacatures ontvangen zijn en aanwervingen gebeurd zijn. Gevolg was dat de meting van de uitstroom naar werk, drie maanden na de competentieversterking, een daling kende van 66,58 procent in 2019 naar 56,71 procent in 2020. Maar, collega's, belangrijk nieuws: in 2021 zien we in de cijfers gemeten tot en met augustus dat de uitstroom weer evolueert

richting precorona, want we zitten aan 62,25 procent. Er was dus een dipje vorig jaar, maar nu zitten we weer op het niveau van twee jaar geleden.

Collega Malfroot, de knelpuntopleidingen die het meest gevolgd worden, zijn opleidingen in de zorg – verzorgende, verpleegkunde –, opleidingen in de schoonmaak en opleidingen in transport. En die schoonmaak en transport maken mij bijzonder tevreden. Ik heb gisteren, naar aanleiding van een vraag van de VRT, bekeken hoe het met het transport zit, met de truckchauffeurs, omdat er in Groot-Brittannië wat zorgen zijn. Tot mijn positieve verrassing is er bij werkzoekenden heel wat interesse om transportopleidingen te volgen. We zullen daar ook extra inzetten op cursussen om daar meer mensen in te krijgen. Met Defensie is er nu ook een akkoord om hun terreinen te gebruiken als oefenterrein. Je kunt moeilijk truckchauffeur worden zonder plaats om te oefenen.

Het volgen van die opleidingen is kosteloos. Er zijn ook een verplaatsingsvergoeding en een kinderopvangvergoeding. En er zijn ondertussen ook meer opleidingen erkend. Er zijn er nu al meer dan vijfhonderd.

De vraag over de IMC is, vind ik, al uitgebreid beantwoord bij vraag 4599 over de werkgelegenheidsconferentie. Straks daarover meer.

We hebben op de IMC onze nota 'Elk talent telt' op tafel gelegd. Op dit ogenblik lopen er op federaal niveau gesprekken. We hebben onze input kunnen leveren vanuit de regio's, maar ik ben wel bezorgd over de output. Dat zal straks nog aan bod komen.

Dank u wel, en mijn excuses dat ik nogal uitgebreid ben ingegaan op jullie vragen. Maar jullie vragen waren ook wel zeer uitbundig.

De voorzitter: Dank u wel voor de antwoorden. Het is dan ook een bijzonder belangrijk thema. Ik denk niet dat er veel belangrijker thema's in de arbeidsmarkt zijn. Het verdient dus wel wat aandacht.

De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, dank u voor het omstandige antwoord. Ik sluit mij aan bij collega Bothuyne. Het is het grote probleem van onze arbeidsmarkt vandaag: de krapte bedreigt onze economie. Alle werkgevers en werkgeversorganisaties zeggen hetzelfde: 'Wij zoeken volk en we vinden het niet.' Dat moet absoluut onze aandacht blijven trekken. Ik weet ook wel dat je voor het oplossen daarvan vandaag niet enkel naar werkzoekenden moet kijken. Je moet ook in andere vijvers vissen. Maar het ligt natuurlijk wel voor de hand dat je eerst in die vijver van een kleine 200.000 werkzoekenden in Vlaanderen gaat vissen. Dan is het toch wel een probleem wanneer de sanctionering te laag ligt. Ik ga hier niet de ultraliberaal zijn die zegt dat je er wat meer met je stok moet achter zitten. Minister, u zegt zelf dat het meer sluitend en beter moet. Ik geloof dat ook. Je krijgt het niet uitgelegd. Vroeger was het vaak: 'Er is geen werk. Het heeft geen zin om achter die mensen hun veren te zitten.' Vandaag is dat duidelijk niet zo. Vandaag is er een overaanbod aan werk. Dan lijkt het mij logisch dat je van iemand die een uitkering geniet, mag eisen dat hij een opleiding volgt en dan ook doorstroomt en daadwerkelijk die job aanneemt. Het is goed dat er een evolutie is, dat nu al twee op de drie doorstromen na het volgen van een knelpuntopleiding. Maar een op de drie doet dat nog altijd niet. Dat moet echt een aandachtspunt blijven, specifiek voor de knelpuntopleidingen. Meer in het algemeen moet men een duidelijk signaal geven dat die verzachtende omstandigheden vandaag misschien minder geldig zijn dan anders, op een moment dat onze economie echt iedereen nodig heeft.

Minister, wat gaat u concreet doen om VDAB aan te manen om iets meer naar het instrument van de sanctionering te gaan en iets strenger te zijn in het aanvaarden van verzachtende omstandigheden?

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, het waren inderdaad heel veel vragen en dus vind ik het wel fijn dat u een heel uitgebreid antwoord hebt gegeven. Ik kan natuurlijk niet op alles ingaan maar ik vermoed dat u dat niet erg vindt. Ik wil wel wat dieper ingegaan op een aantal zaken.

Er is al gesteld dat er heel veel jobs zijn maar te weinig mensen om te jobs in te vullen hoewel er toch wel heel veel werklozen zijn. Daar klopt dus iets niet. Een van de opties is heropleiden, waar u zeker op inzet, maar toch ook sanctioneren. Ik vind het goed van collega Ongena dat hij daar zelf over begint. Ik had eigenlijk niet vanuit blauwe hoek verwacht dat men meer zou willen inzetten op sanctiëring. *(Opmerkingen van Tom Ongena)*

Tijdens een vorige vraag om uitleg was u daar toch minder enthousiast over. Maar ik vind het een goede zaak, ook van uw kant, minister, dat u werkt aan een kader. Ik denk dat we de situatie allemaal kennen. Heel veel mensen vinden geen job of wanneer ze hun job verliezen, worden ze op korte termijn opgejaagd door VDAB. Wanneer ze echter langer zonder werk zitten, worden ze dan een beetje losgelaten. Het is vooral daar dat we moeten aan werken en dat er een stimulans moet zijn om die mensen aan het werk te krijgen en om ervoor te zorgen dat werken loont. Nu zijn er mensen die het niet fijn meer vinden om een job te vinden en die genieten van een werkloosheidsuitkering en zich afvragen waarom ze nog zouden gaan werken. Wanneer ze bijvoorbeeld een deeltijdse job zouden aannemen, verdienen ze eigenlijk meer wanneer ze niets doen. Voor wie gebruikmaakt van dit systeem, vind ik het belangrijk dat we er strenger op toezien dat mensen de weg naar een job vinden. En dat geldt niet alleen voor de autochtonen maar ook voor de allochtonen. U kent daar ons standpunt over.

Minister, ik ben ook blij dat u zelf verwijst naar de transportsector. Ik ken in mijn omgeving wel wat mensen die actief zijn binnen die sector, en die beamen dat er heel veel vacatures zijn. Een eerste probleem is de taal. Het tweede probleem is het feit dat een rijbewijs zo duur is. Om een opleiding te volgen waarmee men een rijbewijs C of C1 kan halen, moet men 1200 euro betalen, wat voor veel mensen een drempel is om de stap naar die job daadwerkelijk te zetten.

U komt daar wel enigszins in tegemoet en voorziet een aantal opleidingen, maar ik weet niet of het voor de sector voldoende duidelijk is dat zij daar via VDAB gebruik van kunnen maken.

Een andere drempel zijn de zijinstromers of de mensen die zich vanuit een andere job willen inwerken in die transportsector. Zij moeten voldoen aan code 95 of de vakbekwaamheid. En daar wringt natuurlijk het schoentje. Voor de werkloze, de werkzoekende of iemand die van job verandert, is dit een dure opleiding, die zij wellicht niet onmiddellijk zullen volgen omdat ze te duur is. Wanneer we het probleem verschuiven naar de werkgever en hem laat opdraaien voor de kosten, dan is dat een financiële aderlating voor die werkgever wanneer de werknemer voor wie hij die opleiding betaalt, op termijn voor een andere werkgever gaat werken. Minister, bent u daarover in overleg met de sector of zijn er mogelijkheden om in overleg te gaan met bijvoorbeeld de minister van Mobiliteit of de andere regeringen zodat iets kan worden gedaan aan die zware vereisten die worden gesteld aan het volgen van die opleiding? Dit speelt vooral in de transportsector, omdat we daar toch heel veel vragen. Er zijn 6654 vacatures binnen de transportsector. Dat is heel veel en het lijkt me dan ook de moeite om daarop in te spelen.

Een ander probleem met betrekking tot die transportsector is dat een aantal transporteurs slechts een aantal dagen per week werken. Zij doen dan bijvoorbeeld een beroep op een gepensioneerde transporteur die voor een aantal dagen kan invalen. Die zijn echter gebonden aan een aantal uren of zijn bang om te veel bij te

verdienen en op die manier te verliezen op hun pensioen. Zult u ook daar het overleg aangaan met andere sectoren?

Op de kinderopvang zal ik volgende week ingaan.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u op mijn beurt voor uw antwoord. Zoals eerder gezegd is dit echt een belangrijk thema, dat de voorbije jaren ook wel al wat aandacht heeft gekregen vanuit VDAB. In de vele jaren dat ik dit opvolg, ben ik altijd onder de indruk geweest van de wisselende rapportering van VDAB en vooral de wisselende kwaliteit van die rapportering. Ik ben blij dat u hier vandaag met duidelijke cijfers bent gekomen. Dit ligt een beetje in het verlengde van wat het Rekenhof heeft vastgesteld over de manier waarop VDAB zijn werkzaamheden organiseert en daarover rapporteert of niet rapporteert.

Ik ben blij met een aantal elementen uit uw antwoord. Ik zal er nog op twee ingaan: transmissie na digitaal contact en de juridische basis. Kunt u uitleggen hoe die concreet wordt vormgegeven? Wanneer we daar vanuit dit parlement aan kunnen helpen met een voorstel van decreet, doen we dat graag.

De matching met openstaande knelpuntvacatures is bijzonder belangrijk. Ik heb al heel veel werkgevers ontmoet die eigenlijk ontmoedigd zijn door het gebrek aan kandidaten die vanuit VDAB worden doorgestuurd en die op den duur VDAB als instroomkanaal dreigen over te slaan. Dat zou natuurlijk heel jammer en fout zijn gezien de uitgebreide opdracht die VDAB nu krijgt om niet enkel te kijken naar de werkzoekenden maar ook naar andere groepen die nog niet actief zijn op de arbeidsmarkt. Dat ligt een beetje in lijn met de zijinstromers van professor Struyven. Misschien kunnen we daar ook het instrument van loopbaanbegeleiding gebruiken. Mensen die loopbaanbegeleiding krijgen en die andere horizons willen opzoeken, zouden op die manier kunnen worden toegeleid naar knelpuntopleidingen bij VDAB en een bijkomende instroom in knelpuntvacatures kunnen genereren. Misschien kunnen we die link exploreren en gebruiken om knelpuntvacatures in te vullen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, ik dank u voor het zeer uitgebreide antwoord en de collega's voor de vragen. Ik wil nog een ander perspectief in de discussie brengen, namelijk dat van de arbeidsomstandigheden van sommige knelpuntberoepen. We hebben de cijfers inderdaad ontvangen in het antwoord op een schriftelijke vraag die we hebben gesteld. In 2018 gaven op de lijst van knelpuntberoepen 64 beroepen aan dat zij vanwege de specifieke, vaak te zware arbeidsomstandigheden niet ingevuld geraken. In 2019 waren het er al 74 en in 2020 waren het er 84.

Ik sluit me aan bij de collega's dat ik niets heb tegen een sanctiemechanisme voor mensen die manifest niet willen werken, maar we zien wel dat de voorbije drie jaar het aantal werklozen is gedaald en het aantal arbeidsongeschikten spectaculair is gestegen. En daar zijn natuurlijk arbeidsomstandigheden ook vaak debet aan. We moeten dus niet alleen focussen op sanctionering, op opleidingen maar ook op de arbeidsomstandigheden, de lonen en werkbaar werk, die nog voor heel wat knelpuntberoepen een probleem zijn.

Zoals collega Bothuyne hier ook al aangaf, hebben we hier echt maatwerk nodig om die mismatch aan te pakken. Opleidingen, dat is allemaal goed en wel, maar uit de cijfers die we hebben ontvangen, blijkt dat er voor 50.000 van de huidige knelpuntvacatures zelfs geen vooropleiding vereist is. Dat betekent dus dat we met de 200.000 werkzoekenden en die minstens 50.000 vacatures waar geen specifieke opleiding voor vereist is, een match moeten maken. We moeten inderdaad, eerder dan generieke opleidingen te voorzien, de match maken met een bepaalde vacature, met een bepaalde werkzoekende en die aan elkaar koppelen zodat er ook sprake is van een duurzame invulling van die vacatures. Nu zien we in een aantal sectoren,

bijvoorbeeld de sector van de dienstencheques, dat er 7500 vacatures zijn. Heel veel huishoudhulp en medewerkers geven aan dat dit een zware job is, die zij niet kunnen blijven doen tot ze 65 jaar zijn. De lonen zijn ook zeer beperkt.

Ik denk dat we een heel omstandige analyse hebben gemaakt – en dat is goed – maar dat we toch ook de arbeidsomstandigheden niet mogen vergeten, omdat daar voor heel veel van die knelpuntberoepen het schoentje knelt. Ik stel dus voor om samen met de collega's te bekijken hoe we kunnen werken aan die arbeidsomstandigheden, samen met de werkgevers uiteraard, om tot een specifiek beleid te komen dat verder gaat dan enkel de werkbaarheidscheques. Dat zijn goede instrumenten, die evenwel te beperkt zijn. Ik denk dat we onze economie, onze werkgevers en werknemers een dienst bewijzen als we die focus behouden en maatwerk bieden.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Er werd natuurlijk al heel wat gezegd in deze commissie. Bedankt alvast voor de vragen en de aanvullingen. Het valt me op dat er heel wat kopzorgen zijn omtrent die knelpuntberoepen en de opleidingen. Ik denk dat de lijst daarvoor, gezien de huidige arbeidsmarktkrapte, nog zal toenemen en dat binnenkort bijna alle beroepen op die lijst zullen staan.

Het is dus wel belangrijk om te luisteren naar de arbeidsmarkt, naar de werkgevers. De knelpunten zijn bekend. Ik denk dat de knelpuntopleidingen een belangrijk instrument zijn. Laten we eerlijk zijn: het is ook heel interessant om als werkzoekende, als werkloze, een opleiding te volgen. VDAB betaalt voor de inschrijvingskosten en het leermateriaal. In sommige gevallen wordt zelfs de uitkering behouden. Ik denk dat het ook heel belangrijk is om ervoor te zorgen dat net die knelpuntopleidingen attractief blijven. We weten ook dat een opleiding het middel is om een doel te bereiken, namelijk een job. We hebben er dus alle belang bij om Vlamingen zoveel mogelijk te prikkelen om die knelpuntopleidingen te volgen. Mijn vraag is dan ook welke instrumenten we daarnaast nog kunnen inzetten om de attractiviteit van die knelpuntopleidingen te stimuleren.

In 2019 voerde het Departement Werk en Sociale Economie een studie uit over de arbeidsmarktkrapte in Vlaanderen. Ik denk dat het, in het licht van de huidige arbeidsmarktkrapte, een opportuniteit is om die studie te actualiseren. Daaruit blijkt namelijk dat de aanpak van die knelpuntberoepen heel complex is. Ik stel dus voor om dat nogmaals te bekijken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor deze korte aanvullingen. Ik onderschrijf heel wat opmerkingen die hier gemaakt werden.

Collega Ongena, u bent terecht ingegaan op het sanctiebeleid. We hebben daarover al heel wat discussies gevoerd, ook met VDAB. Het doel van het werkgelegenheidsbeleid is niet sanctioneren. Maar ik vind wel dat we streng maar rechtvaardig moeten zijn. Zonder een streng kader zullen mensen misschien minder gemotiveerd worden om iets te doen. Ik vind dat wat vergelijkbaar met opvoeden. Het eindpunt moet volgens mij wel een sanctie – of een transmissie, in dezen – zijn. Daarom moet het kader bij aanvang helderder zijn, zodat er nadien indien nodig actie ondernomen kan worden. Die stok achter de deur mag niet onderschat worden. VDAB moet daarin, wat mij betreft, zeker stappen zetten. Ik heb dat hier in het verleden ook al aangekondigd.

Het is natuurlijk wel zo dat het de werkgever is die mensen aanwerft. Het is dus niet zo dat elke werkzoekende aangeworven wordt. Het is perfect mogelijk dat een werkzoekende zich correct presenteert en gemotiveerd is, maar dat een werkgever hem toch afwijst. Het is geen een-op-eenrelatie. Je kan ook de schuld niet leggen

bij de ene of de andere. Als we sanctioneren, moeten we natuurlijk wel zien dat we de juiste mensen sanctioneren.

Collega Malfroot, ik wil kort even ingaan op die truckchauffeurs. Als werkzoekende kan je een rijbewijs C halen via VDAB en sinds kort ook het rijbewijs B voor knelpuntberoepen. Onder andere de bouw is zeer lovend over dat traject. Ik wil daar zeker over samenzitten met de transportsector. Nu was de aanleiding de krapte in de bouw. Maar we gaan sowieso contact opnemen met de transportsector.

Collega Malfroot, ik vind uw redenering een beetje 'oud', omdat een werkgever die vandaag niet investeert in zijn werknemer, ten dode opgeschreven is. Opleiden is het nieuwe mantra. Je ziet dat alle werkgevers daar heel fors in investeren.

Collega Malfroot, u had ook een opmerking over werken na het pensioen. Het is expliciet vervat in de voorstellen die we aan de federale collega Dermagne hebben overgemaakt om daar aandacht voor te hebben. Ik ben dus in blijde verwachting van zijn antwoord, dat ik nog niet gekregen heb.

Collega Bothuyne, ook ik krijg grijze haren van die cijfers. Ten gunste van VDAB wil ik toch meegeven dat er vaak heel gediversifieerde vragen komen – soms naar het aantal opleidingen, soms naar het aantal unieke cursisten, soms naar het statuut. Dat levert andere cijfers op. Ik heb dan voorgesteld om een 'prikbord' te maken met alle verschillende groepen om de juiste en meest recente cijfers te verkrijgen. Er wordt dus gewerkt aan zo'n prikbord. Wat mij betreft mag dat transparant op de website staan. Daardoor zult u misschien minder kansen hebben om schriftelijke vragen te stellen, maar dat kan leiden tot interessante vragen om uitleg, zonder dat er daarvoor allerlei deelvragen gesteld moeten worden die dan misschien leiden tot andere cijfers.

Collega Gennez, ik ga absoluut akkoord met uw opmerking over de arbeidsomstandigheden. Maar onder de rubriek 'arbeidsomstandigheden die zwaar zijn' valt soms ook weekend- of avondwerk. Een barman of barvrouw moet in het weekend werken. Voor de ene is dat iets heel positiefs, voor de andere is dat zwaar werk. Mensen interpreteren 'zwaar werk' niet altijd op dezelfde manier. Maar het klopt dat die cijfers stijgen. Werkbaarheid is een van de belangrijkste uitdagingen voor ons. Ik zeg vaak: je moet investeren in het aantrekken van mensen die nu niet op de arbeidsmarkt actief zijn, zoals kwetsbaren of werkzoekenden, maar je moet ook investeren in de mensen die nu werken, om te vermijden dat ze uitvallen. Ik ga dus absoluut akkoord met uw opmerkingen daarover.

Collega Bothuyne, u had het over de focus op transmissie. Ik denk dat dat decretaal vastgelegd is, al weet ik niet of het opgenomen werd in het verdiepingsdecreet. We kunnen aan jullie vragen om dat er, eventueel via een amendement, in op te nemen als dit wordt voorgelegd aan het parlement. Maar die regeling wordt momenteel voorbereid.

Wat ik geleerd heb, is dat een aantal zware zorgen, zoals rugproblemen en stressproblemen, te maken hebben met arbeidsomstandigheden. Ik pas die werkbaarheid even toe op mezelf. Sinds we hier opnieuw fysiek verwacht worden in het parlement, zijn mijn rugproblemen spectaculair toegenomen. Dat heeft te maken met het feit dat ik weer 8, 9 tot 10 uur per dag zit. Zitten, zitten, zitten, zitten. Ik had eigenlijk willen vragen om om de 55 minuten 5 minuten pauze te houden om te kunnen rondwandelen, want op mij heeft dat zitten een zeer negatief effect. Maar ik heb daardoor ook geleerd dat de Vlaamse overheid een preventieadviseur heeft die advies geeft inzake ergonomie. Ik was heel aangenaam verrast toen die vrouw vorige week bij mij kwam. Er worden ook opleidingen gegeven aan de kabinetten en de administraties. Ik vind dat we daar veel meer gebruik van moeten maken en er veel meer een beroep op moeten doen. Voor mij was dat nieuw. Ik zeg dat nu publiekelijk: het is misschien fout dat ik dat pas na zoveel jaren weet.

Maar het toont wel aan dat die diensten misschien nog wat te weinig in de spotlights staan – ook als het gaat over werkbaarheid.

Collega Gennez, dat geldt ook voor innovatie. We zien dat er voor bijvoorbeeld poetsen zeer veel interessante hulpmiddelen zijn dezer dagen, die veel te weinig ingezet worden. Het zal straks nog aan bod komen als het gaat over dienstenchequemedewerkers. Maar poetsen vandaag is niet meer hetzelfde als poetsen twintig jaar geleden. Het is natuurlijk ook van belang dat mensen die een poetshulp inschakelen, mee investeren in goed materiaal. Op dat vlak is ook nog wat progressie te maken.

Het VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) over werkbaar werk moet dus aangepast worden. Dat zal ook met de Vlaamse sociale partners besproken worden.

Collega's, ik ga absoluut akkoord met jullie opmerkingen over maatwerk voor knelpuntvacatures. Dat is net wat VDAB beoogt met de werkgeversaanpak: inspelen op knelpuntvacatures. Uiteraard is er ook de individuele beroepsopleiding (IBO).

Collega Claes, er is een jaarlijks knelpuntrapport op basis van kwantitatieve en kwalitatieve cijfers. U hebt de incentives voor werkzoekenden zelf opgesomd. De belangrijkste incentive zit in het besef dat je een goede, duurzame job hebt gedurende je loopbaan. Het is ook van belang dat we bij werkzoekenden de scope van wat ze denken te kunnen ook een beetje verbreden. Want je hebt ook mensen die zeer eng kijken naar welke job ze willen. Zowel bij werkgevers als bij werkzoekenden moeten we daar wat verbreding in brengen.

Tot hier mijn, hopelijk ook voor jullie interessante, gedachten.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u, minister, voor uw bijkomende antwoorden. Het is natuurlijk zo dat de finaliteit van uw werkgelegenheidsbeleid niet het sanctioneren mag zijn. Maar dat is het natuurlijk ook niet. We geven heel veel wortelmaatregelen. Denk aan de jobbonus die er nu aankomt, waardoor we mensen ook extra nettoloon gaan geven om toch maar aan het werk te gaan. Maar die stok is ook belangrijk, minister. Op het moment dat onze arbeidsmarkt in brand staat, krijg je het gewoon niet uitgelegd dat je 200.000 werkzoekenden hebt en bijvoorbeeld in de horeca – we hebben het er nog over gehad – 3000 vacatures niet ingevuld raken. Ik reken er echt op dat het signaal richting VDAB gegeven wordt dat men daar strikter gaat zijn en dat de daling met 44 procent die er vorig jaar was in het aantal doorverwijzingen, ook heel snel wordt omgekeerd.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw antwoord. Wat dat sanctioneren betreft, zien wij dat heel simpel: het is niet de bedoeling om iedereen achter de veren te gaan zitten, begrijp me niet verkeerd, maar het is wel een feit dat hoe langer je uit roulatie bent, hoe langer je uit het ritme bent, hoe moeilijker het wordt om opnieuw aan de slag te gaan en hoe meer vaardigheden je verliest. Vandaar dat wij ook veel belang hechten aan die sanctionering, of op zijn minst aan het opvolgen van die mensen. Dat is de reden waarom wij daarop hameren.

Ten tweede, wat betreft de transportsector: ik vind het heel interessant dat u zegt dat u met hen wilt samenzitten. Uiteraard moeten zij investeren, maar mijn punt was hier vooral dat je, om nieuwelingen aan te trekken, als werkgever uiteraard kunt investeren in én die code 95 én dat rijbewijs, maar dat, als je niet weet hoelang ze blijven, dat een dure investering is. Daar moet men het best de koppen eens bij elkaar steken om tot een oplossing te komen die voor beide partijen zinvol is.

Ten derde: ik ken niet juist de mogelijkheden die er zijn om die knelpuntberoepen te volgen, of bijvoorbeeld die code 95. Maar kan men daar het traject niet verkorten? Ik weet niet hoelang ze werkloos moeten zijn, vandaar eigenlijk mijn vraag. Kan dat op een of andere manier gemakkelijker gemaakt worden zodat er nog meer mensen zijn die toegang krijgen tot die opleidingen? Misschien kan dat ook wel zinvol zijn.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik zal mijn slotbedenking beperken tot het bedenken voor de bijkomende toelichting en vooral een afspraak maken om daar binnenkort ongetwijfeld nog eens op terug te komen bij volgende vragen om uitleg.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over mobiele opleidingen – 4505 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): We maken inderdaad een bruggetje van de knelpuntberoepen naar de mobiele opleidingen.

Minister, u investeert 1,25 miljoen euro in de nodige infrastructuur en ondersteuning zodat VDAB meer felbegeerde profielen naar de bedrijven kan leiden via de mobiele opleidingen. We brengen de werkzoekende en de opleiding dicht bij het bedrijf, fysiek en inhoudelijk. Het is een variant van het werkplekleren, een eenvoudig systeem, echt maatwerk waarmee de krapte op onze arbeidsmarkt gericht aangepakt zal kunnen worden.

Een bedrijf uit West-Vlaanderen, CGK uit Gullegem, hield reeds zo'n mobiele opleiding en kon zo direct drie mensen aan het werk zetten. Hun enthousiasme over deze nieuwe variant van werkplekleren is dan ook heel groot. Voor ondernemers lijkt het een sterke oplossing te zijn om sneller aan goede profielen te komen voor hun bedrijf.

Minister, hoe evalueert u de mobiele opleidingen die nu al lopen? Hoe evalueren VDAB, de ondernemers zelf en de toekomstige werknemers deze opleidingen? Hoeveel bedrijven maken reeds gebruik van deze mobiele opleidingen? Hoe verloopt de samenwerking met de lokale besturen in deze projecten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Vanryckeghem. Ik was net als u aanwezig op de werkvloer toen het bedrijf CGK, waarnaar u verwijst, samen met Konvert – dat is een uitzendkantoor – en VDAB een mobiele opleiding lanceerde om geïnteresseerde werkzoekenden op te leiden tot industrieel isolateur. Ik heb daar geleerd wat een industrieel isolateur is, maar ik heb vooral het enthousiasme gezien van de mensen. Dat is een nieuwe manier van aanpakken. VDAB gaat dus naar de werkvloer en leidt daar mensen op. Dat waren mensen die vanuit totaal andere sectoren kwamen die daar opgeleid zijn. Maar ze wisten in welk soort omgeving ze terecht zouden komen, ze hadden op voorhand de garantie dat ze, als ze het traject afwerken, een job hebben. Dit is een goede manier van werken.

Ik wil daar de komende periode meer in investeren. Je ziet dat dat ook bij VDAB tot een enorm enthousiasme leidt. Heel specifiek daar is dat een VDAB-instructeur die aanwezig was in Gullegem, uit het opleidingscentrum van Antwerpen kwam. Die kwam daar dus opleidingen bieden, en ook die man was laaiend enthousiast.

Die vond dat helemaal niet erg om van Antwerpen naar Gullegem te komen. Je voelt dus ook dat de medewerkers van VDAB zich gewaardeerd voelen als ze kunnen meewerken aan opleidingen op de werkvloer. Het is een vorm van vacaturegericht en mobiel opleiden. Het is nog geen apart product, maar het is een manier om op maat bij te sturen naar de noden in een regio. Dat is dus zeer positief.

Waar gebeurt dat nog? Voor de horeca ging het over beroepen als afwasser, keukenmedewerker, bartender en hulpkok. Daar komt straks een horecabus. Voor de bouw zijn er mobiele bouwbadan. Ik weet niet wat ik mij moet voorstellen bij een mobiel bouwbad, maar dat zijn oriëntatieopleidingen. Er is ook een opleiding tot schoonmaker, die zich zeer perfect leent voor de mobiele formule. Dat is heel goed voor lokale besturen. Elk lokaal bestuur heeft wel voldoende gebouwen die stof vergaren en waar je een aantal technieken aangeleerd kunt krijgen. Dat werkt dus uiteraard. Ook lokale OCMW's kunnen daar mensen naartoe leiden.

Ik zie dus in deze mobiele leervorm een grote opportuniteit om naast werkzoekenden ook mensen die nog niet actief zijn op de arbeidsmarkt, klaar te stomen voor die arbeidsmarkt.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Dank u voor uw antwoord. Ik had nog een bijkomende vraag, waar misschien moeilijk direct op te antwoorden is. Hebt u reeds zicht op de vacatures die al ingevuld zijn door middel van deze mobiele opleiding? Over hoeveel vacatures spreekt men hier? Daar is misschien moeilijk op te antwoorden, maar als u mij het antwoord laat bezorgen, is dat ook oké.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Wat ik hier hoor, is: als Mozes niet naar de berg komt, komt de berg naar Mozes. Dat is ook het principe dat hier wordt toegepast bij die mobiele opleidingen. Dat is een mooi voorbeeld van flexibiliteit en creativiteit. We weten ook dat er soms heel wat drempels zijn om opleidingen te organiseren. Dit is een voorbeeld van hoe we drempels alvast kunnen wegnemen.

Ik vroeg mij af of die mobiele opleiding zich op één bedrijf toespitst. Of kan dat ook met een hele sector georganiseerd worden of met verschillende bedrijven samen? Ik begrijp ook dat er heel wat opportuniteiten zijn en ik hoor dat u daar meer in gaat investeren en dat er heel wat mogelijkheden georganiseerd worden. Maar ik stel ook vast dat, als je dan contact hebt met de werkgevers, sommige dingen niet zo goed bekend zijn. Hoe worden die mobiele opleidingen bekendgemaakt bij de werkgevers? Hoe kunnen we die goede praktijken die nu actief zijn, wat meer in de verf zetten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb u net de voorbeelden gegeven. De cijfers heb ik nog niet, collega Vanryckeghem. Dat zit in de globale pot van opleidingen. Maar het zit zo: bij CGK hadden ze x vacatures, en dan zoek je mensen die de opleiding kunnen volgen. Je gaat dus op maat van een bedrijf of een groep van bedrijven – dat hoeft niet één bedrijf te zijn – opleiden. Ik zal navragen of we de cijfers individueel bijhouden, maar ik vrees van niet.

Collega Claes, je hebt exhaustieve opleidingen voor een of meerdere bedrijven, maar je hebt er ook die samengaan met lokale besturen en sectoren. We zijn daar eigenlijk flexibel in. Wat u net zei over 'als Mozes niet naar de berg komt, dan komt de berg naar Mozes', is perfect verwijzen naar wat VDAB doet.

En ik heb daar vooral gezien dat dat aan de medewerkers van VDAB een schwing geeft. Dat geeft me wel wat vreugde. Het is een andere manier van werken. Ze breken uit de muren. Ik vind dat een zeer interessante aanpak voor de toekomst.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de transitiepremie naar ondernemerschap – 4539 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): In februari kwam de Ambrassade met 'Expeditie Werk'. Daarin pleiten ze onder meer voor 'ondernemerstijd': "Voor de helft van de jongeren is een zelfstandige activiteit (hetzij als hoofdberoep, hetzij als bijberoep) een optie. Het verlangen naar het nastreven van een droom met meer autonomie doet veel jongeren overwegen om een zelfstandige activiteit te starten. Redenen om het niet te doen, zijn niet gelinkt aan een gebrek aan interesse, maar gaan vooral over geldzaken. De meerderheid van de jongeren vindt daarom de ondernemerstijd (waarbij ze een jaar kunnen ondernemen met gegarandeerde uitkering) een goed idee, want zo zullen meer jongeren durven ondernemen."

In december 2020 kondigde u reeds aan, minister, dat de transitiepremie waarbij een werkzoekende recht heeft op een premie gedurende twee jaar, om de stap naar het ondernemen te zetten, uitgebreid wordt naar jongeren. En ik citeer opnieuw: "Vlaams minister van Werk Hilde Crevits breidt tijdelijk de transitiepremie naar ondernemerschap uit naar werkzoekende jongeren en werkzoekenden uit kansengroepen zoals kortgeschoolden, mensen met een arbeidshandicap of werkzoekenden geboren in een land buiten de Europese Unie. Op dit moment wordt een transitiepremie enkel toegekend aan een werkzoekende ouder dan 45 jaar. Een transitiepremie compenseert het risico op inkomensverlies in de eerste periode van het ondernemerschap. De tijdelijke uitbreiding moet meer mensen stimuleren om voor ondernemerschap te kiezen en zo aan de slag te gaan op de arbeidsmarkt."

Ondertussen is uit de Septemberverklaring gebleken dat de transitiepremie deels omgevormd zal worden. De jobbonus voor zelfstandigen wordt ingekapseld in de huidige transitiepremie. Die wordt uitgebreid naar een premie of jobbonus voor werkenden die aan de slag gaan als zelfstandige.

Minister, kunt u meer uitleg geven over de hervorming van deze premie? Wat is de evaluatie van de uitbreiding tot nu toe? Hoeveel werkzoekenden onder de 45 jaar en hoeveel werkzoekenden onder de 30 schreven zich in? U gaf aan dat de uitbreiding van de transitiepremie een tijdelijke uitbreiding was. Is er al zicht op tot wanneer die loopt? Zijn er mogelijkheden om dit definitief te verankeren en op die manier ook tegemoet te komen aan de vraag van de Ambrassade?

De voorzitter: Dank u wel, collega Vanryckeghem. Ik vermoed dat daar nieuws over is.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vanryckeghem, dank u wel voor uw vraag. U hebt goed uitgelegd waarom de transitiepremie zo interessant is. Ze loopt sinds 1 april 2021. Voor de vernieuwde premie werden 95 dossiers goedgekeurd. 95 ondernemers jonger dan 45 jaar hebben de premie effectief ontvangen. Binnen die groep waren er 19 ondernemers jonger dan 30 jaar. 14 van deze aanvragen werden goedgekeurd.

Ik ben ervan overtuigd dat deze maatregel nog flink kan groeien. Nu zullen we extra inzetten op communicatie rond deze tijdelijke maatregel zodat meer uitkeringsgerechtigden aangemoedigd worden om de stap naar ondernemerschap te zetten.

Collega Vanryckeghem, de oorspronkelijke uitbreiding was voorzien voor een periode van een jaar. Dat betekent dat de uitbreiding eindigt op 31 maart 2022. Op dit moment loopt er een evaluatie van de trajecten en maatregelen die werkzoekenden ondersteunen in hun weg naar ondernemerschap. De transitiepremie wordt daarin meegenomen. In het kader van de begrotingsbesprekingen werd beslist om naast de jobbonus voor werknemers een jobbonus+ voor zelfstandigen uit te werken. Die is bedoeld als een startersbonus voor zelfstandigen. Wij moeten hem nu goed uitwerken in de komende weken. We willen het instrument transitiepremie en de startersbonus in één jobbonus voor zelfstandigen onderbrengen. Er is dus veel werk aan de winkel op dat vlak.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Dank u, minister. We zijn het er allemaal over eens dat het een zeer goede maatregel is. Ik hoop inderdaad dat er met een betere communicatie nog meer mensen hierop zullen ingaan en dat na 31 maart 2022 het systeem nog verlengd kan worden. Dat zal moeten blijken na grondige evaluatie.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Het is een goede zaak dat de jobbonus voor een deel wordt geheroriënteerd met een starterspremie voor zelfstandigen.

Ik heb gewoon een heel concrete vraag, minister. Deze uitbreiding loopt af op 31 maart 2022. Mogen we er dan van uitgaan dat vanaf 1 april 2022 het nieuwe systeem van de jobbonus voor zelfstandigen in voege zal treden? Zal dat naadloos in elkaar overlopen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het is niet mijn bedoeling om de transitiepremie zoals ze vandaag bestaat substantieel te wijzigen voor de werkzoekenden. De jobbonus voor zelfstandigen zal niet hetzelfde worden als de transitiepremie. Maar het is wel één instrument. Bij de transitiepremie willen we het loonverlies een beetje opvangen omdat mensen uiteraard hun werkloosheidsuitkering niet meer krijgen. Het zijn twee verschillende systemen, die we onder één instrument willen samenbrengen. De twee hebben niet dezelfde aanpak. We moeten ook nog precies bepalen voor welke doelgroepen we de nieuwe budgetten willen inzetten. We vermoeden dat dat zal zijn voor mensen die uit een inactiviteitsperiode komen en die de sprong maken, niet naar het werknemerschap maar naar het zelfstandig-zijn. Maar daarover later meer. U mag mij altijd uw interessante suggesties bezorgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de knelpunten in de dienstenchequesector

– 4581 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het tekort aan huishoudhulpen via dienstencheques

– 4587 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de prijs van de dienstencheques

– 4589 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de volledige indexering van de inleverwaarde van dienstencheques

– 4625 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verloning van de huishoudhulpen en de rentabiliteit van de dienstenchequeondernemingen

– 4634 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Mijn vraag gaat inderdaad over de dienstenchequesector, en niet voor het eerst in deze commissie. Ik denk dat het een belangrijke sector is voor de combinatie van werk en gezin. Ook tijdens de coronacrisis heeft het systeem van de dienstencheques zeker zijn merites bewezen.

De voorbije weken kwam het systeem vaak in de media, maar niet om de goede redenen, zal ik maar zeggen. Zo heeft de dienstenchequesector, zoals veel andere sectoren, te maken met een groot tekort aan personeel. Er zijn 7500 vacatures, en vooral in landelijke gebieden kunnen de wachttijden voor een huishoudhulp oplopen tot meer dan 2 maanden. Huishoudhulp is al een tijd een knelpuntberoep, maar het probleem is erger geworden door de coronacrisis. Veel mensen hebben tijdens de lockdown hun huishoudhulp even stopgezet en veel poetshulpen hebben intussen ander werk gevonden. Dat is uiteraard een goede zaak voor hen, maar de dienstenchequebedrijven slagen er niet in om nieuw personeel aan te trekken door de minder goede loon- en arbeidsvoorwaarden in de sector. We weten dat een dienstenchequemedewerker ongeveer 11,5 euro per uur verdient, en dat is natuurlijk geen vetpot. We weten ook uit eerder onderzoek dat het om een zwaar beroep gaat. Het ziekteverzuim in de sector ligt meer dan 11 procent hoger dan op de rest van de Vlaamse arbeidsmarkt. Dat is toch wel indicatief voor de zwaarte van het beroep.

Die combinatie zorgt ervoor dat sommige grote bedrijven honderden mensen te kort hebben. De vakbonden riepen daarom ook al op om de lonen zeker de volledige 0,4 procent te laten stijgen in het kader van de loon- en arbeidsbesprekingen die nu op gang komen, en de maximale coronabonus van 500 euro te geven.

Daarnaast is er ook het probleem van de rentabiliteit van de dienstenchequesector. Door de hoge inflatie hebben we te maken met twee indexeringen die elkaar nu heel snel opvolgen. Dat betekent dat de marges van de dienstenchequebedrijven opnieuw met 24 cent gedaald zijn, terwijl uit een eerdere studie bleek dat een op de drie dienstenchequebedrijven al verlieslatend is. Een structurele oplossing voor de financiering van de sector is dan ook nodig.

Ik heb uit de Septemberverklaring begrepen dat u voorziet in een injectie om de omruilwaarde van de dienstencheque aan 100 procent te indexeren en dat recurrent, als ik het goed heb begrepen, minister. Maar ik laat natuurlijk de eer aan u om dat concreet en technisch toe te lichten. Dat is zeker een goede zaak. Maar daarnaast kan de sector in zijn geheel ook extra financiering gebruiken, aangezien we jaar na jaar op dezelfde problemen stuiten van werkbaarheid, verloning en rentabiliteit. Ik denk dat dit nog steeds wordt gedeeld door alle collega's, want in juli 2020 keurden we hier kamerbreed een resolutie goed waarin die analyses werden gemaakt.

Minister, wij zouden willen vragen dat de extra injectie waarin u voorziet in de dienstenchequesector via de indexering van de omruilwaarde van de cheques ook ten goede komt, niet alleen aan de rentabiliteit van de bedrijven maar zeker en vooral ook aan een versterking en verbetering van de loon- en arbeidsvoorwaarden voor de huishoudhulpers zelf. Het is immers belangrijk dat de sector nieuw bloed vindt en dat de uitstroom beperkt blijft om zo aan de stijgende vraag van de Vlaamse gezinnen te kunnen blijven voldoen. Wij stellen voor om die injectie concreet te maken en daar voorwaarden aan te verbinden die vooral betrekking hebben op een versterking van de loon- en arbeidsvoorwaarden: een betere verloning per uur, een persoonlijk opleidingsplan om de werkbaarheid te versterken, meer en een betere omkadering voor de dienstenchequemedewerkers, beter en veilig materiaal, een lijst met standaardproducten waar ook de klanten zich aan moeten houden. Ik denk dat dat een heel gemakkelijke, misschien beperkte oplossing is voor de werkbaarheid maar wel een heel heldere en simpele. Een klant die instapt, moet zich maar aan een aantal voorwaarden houden in de hoop zijn huishoudhulp duurzaam bij hem aan de slag te houden.

We denken ook dat een betere opvolging van de gezondheid nodig is vanwege het ziekteverzuim en de uitval door langdurige ziekte in de sector. Verder geven vele huishoudhulpers aan dat het een beetje een eenzaam beroep is. Bij werkende tweeverdieners zitten zij soms een hele dag alleen in huis. Er is geen contact met collega's. Misschien moeten we toch ook meer sociaal contact mogelijk maken door duobanen of wijkteams en die eindelijk introduceren in de dienstenchequesector.

Ik heb mijn vragen proberen aan te passen aan de actualiteit en ik kijk uit naar constructieve antwoorden.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Eerst en vooral wil ik de minister feliciteren, die nu mama is van een doctor. De vraag is natuurlijk van wie hij die uitzonderlijke intelligentie heeft, of is het tout court omdat het een West-Vlaming is?

Mijn vragen zijn intussen een beetje achterhaald. De volledige indexering is een heel goede zaak. Ik zag collega Bothuyne glunderend naar zijn minister kijken toen collega Gennez haar vraag stelde, met een blik dat ze dat toch weer eens goed heeft opgelost. En inderdaad terecht, want die indexering is belangrijk. Is dat nu ook voor de sector voldoende, minister? De sector signaleert het probleem al een aantal maanden en kwam vorige week met het voorstel om de cheques duurder te maken. Is dat probleem van de baan en kunnen wij nu richting een duurzaam toekomstverhaal kijken voor wat het systeem van de dienstencheques betreft? Ik durf dat alvast te hopen, zeker wanneer ik het grote budget zie waarin u voorziet, en terecht, want het is een goed systeem om het evenwicht tussen arbeid en gezin te bewaren.

We zullen op een of andere manier een systeem moeten vinden om de arbeidskrapte op te lossen, ook in de dienstenchequesector. Misschien kan de Septemberverklaring daar ook wel enige zoden aan de dijk zetten, want dankzij de jobbonus zullen die poetshulpen 50 euro netto per maand extra verdienen, op voorwaarde uiteraard dat het op federaal niveau niet wordt belast en dat de regeling-De Croo over de verhoging van de brutominimumlonen er niet voor zal zorgen dat een deel van de jobbonus wordt opgepeuzeld. De vraag is hier vooral of er nieuwe creatieve manieren zijn om toch voor extra poetshulpen te zorgen.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): De beroepsorganisatie voor dienstenchequeondernemingen, Federgon bond recent de kat de bel aan door te pleiten voor een volledige indexering op de inleverwaarde van dienstencheques. Die stijging is volgens de sectororganisatie noodzakelijk om de komende loonindexeringen voor werknemers op te vangen.

Inmiddels konden we – het is al gezegd – in de Septemberverklaring horen dat de Vlaamse Regering zich daartoe wil engageren. Daarnaast zijn er ook de loononderhandelingen op federaal niveau die ongetwijfeld een impact zullen hebben op de rentabiliteit van de sector. Ook collega Gennez zei al dat de vakbonden in de aanloop naar het tweejaarlijks nationaal cao-overleg een loonsopslag vragen van 0,4 procent boven op de index en een extra coronapremie van 500 euro.

Minister, u kondigde aan in overleg te gaan met de sector over de concrete besteding van die 40 miljoen euro. Met welke concrete doelstellingen gaat u naar dat overleg? Welke voorwaarden zullen eventueel aan die toezegging worden gekoppeld?

Heb ik goed begrepen dat, aangezien die 40 miljoen euro uit de besparing komt van de doelgroepenkorting, er geen afwenteling komt van de kosten van de volledige indexering op de consument?

Uit eerdere studies bleek dat het voor heel wat dienstenchequeondernemingen, zeker een op de drie, momenteel nog altijd pompen of verzuipen is. Welke andere beleidsacties onderneemt u om de rentabiliteit van die ondernemingen op peil te houden? Voert u ook daarover structurele gesprekken met de sectorfederatie?

Het is natuurlijk een goede zaak dat het werk van onze poetshulpen ook in het loonzakje beter zal worden gevaloriseerd. Hoe kan dit worden gerealiseerd zonder dat de reeds zeer beperkte marges van de dienstenchequeonderneming nog meer inkrimpen of nagenoeg verdwijnen, dus met het risico op het verminderen van een kwaliteitsvolle omkadering en de tewerkstelling van die huishoudhulpen? Hoe ziet u dat en voert u daarover gesprekken met uw federale collega's?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord;

Tom Ongena (Open Vld): De collega's hebben de situatie in de sector al voldoende toegelicht, zowel de preciaire situatie voor de huishoudhulpen enerzijds als die van de dienstenchequeondernemingen anderzijds.

Ik heb mijn vragen een beetje geactualiseerd, gelet op het nieuws uit de Septemberverklaring.

Minister, hoe staat u ten aanzien van de financiële haalbaarheid van de vakbondseisen over de verloning van de huishoudhulpen? In welke mate kan de jobbonus daaraan tegemoetkomen en daarin een rol spelen?

Op kruissnelheid wordt nu voorzien in 40 miljoen euro. Kunt u iets meer details geven over waarvoor die precies zal dienen? En zal dit volstaan om iets te doen

aan de preciaire situatie van de dienstenchequeondernemingen? Beschikt u over een actualisatie van de studie over de rentabiliteit van die dienstenchequeondernemingen? Zo ja, welke conclusies kunnen daaruit getrokken worden?

Zoals ook andere collega's al hebben benadrukt, is het belangrijk dat we oog hebben voor de werkbaarheid van de huishoudhulpen wanneer we de huidige krapte willen aanpakken. Welke maatregelen zouden we kunnen nemen om die werkbaarheid te verbeteren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, er is in deze commissie al meermaals aandacht naar dit dossier gegaan. Wat werknemers betreft, klopt het dat we met een acuut tekort zitten in heel veel sectoren. De instroom van goede nieuwe mensen is een van de prioriteiten voor de sector, naast de rentabiliteit van de bedrijven en vooral ook de werkbaarheid van de jobs in de sector.

Er wordt sterk toegeleid vanuit VDAB. Ik denk dat dit hier in juni al uitgebreid is besproken. We bemiddelen richting de vacatures in de sector. VDAB zet heel sterk in op de opleiding voor dienstenchequetewerkstelling en zal dat ook blijven doen. VDAB organiseert meer dan 1500 opleidingstrajecten waarbij de dienstenchequeondernemingen en de lokale besturen worden betrokken. Zo kan breed worden toegeleid naar de opleidingen door zowel de ondernemingen, VDAB als de OCMW's.

De arbeidsvoorwaarden zijn belangrijk om de vacatures goed te kunnen invullen. Collega Gennez heeft er in haar vorige vraag naar verwezen. Dat geldt trouwens voor elke economische sector. Een job in de dienstenchequesector heeft mooie kanten. Het is een job in de buurt, met flexibele uren en veel autonomie. Maar tegelijk is het ook een fysiek zware job in ruil voor een bescheiden loon – en dan druk ik me voorzichtig uit. Het is belangrijk om daar aandacht voor te hebben. Een hogere verloning kan de job aantrekkelijker maken en meer werknemers aantrekken, maar ook de werkbaarheid is belangrijk. Ik heb daar in het verleden al gesprekken over gehad met de sector, die vreest dat de rentabiliteit onder druk komt te staan.

We hebben drie zaken. We hebben een monitoringstool ontwikkeld op basis van gegevens van de Nationale Bank, die een zicht geeft op de financiële situatie van de dienstenchequebedrijven in het recente verleden.

Daarnaast werkt IDEA Consult een prognosetool uit die daar complementair aan is. Het doel daarvan is inzicht te krijgen op de toekomstige financiële situatie in de sector. Die tool is bijna klaar en zal in de loop van de komende weken worden besproken met de sector, waarna de resultaten ook mee gepubliceerd zullen worden in het rapport eind dit jaar.

De perspectieven inzake rentabiliteit uit de monitoringstool en het prognosemodel zijn op dit moment negatief. Daarom moest ook worden ingegrepen. Zo hebben we vorig jaar tijdens de coronacrisis de sector zeer sterk ondersteund omdat we de sector hebben opengehouden. Er werd ongeveer 100 miljoen euro vrijgemaakt om mensen in veilige omstandigheden te laten werken. Ook nu bij de begroting zijn er opnieuw middelen vrijgemaakt.

Collega Gennez, wat de budgetten betreft, zijn de middelen vrijgemaakt om de indexaanpassingen structureel op te vangen. Dat is ook al lang jullie vraag. Dat wil zeggen dat we van de indexering van de inruilwaarde van 76 procent naar 100 procent gaan. Maar zoals ik gisteren tijdens de plenaire vergadering tegen collega D'Haese zei, is dit voor mij geen blanco cheque. We gaan met sector in overleg over de wijze waarop we dit zullen invullen. Ik kijk daar naar Brussel, waar men dat ook heeft gedaan en waar men dit heeft gekoppeld aan opleidingen.

Wat de loononderhandelingen betreft, zijn de dienstencheques naar Vlaanderen gekomen maar de cao-onderhandelingen zitten nog altijd op federaal niveau. En men wil die daar ook houden. Het voordeel is dat de drie regio's, Vlaanderen Brussel en Wallonië, nu allemaal naar 100 procent indexering gaan. Dat maakt het onderhandelingsveld iets gemakkelijker. Die onderhandelingen moeten plaatsvinden in het najaar.

Daarnaast heb ik gisteren in het parlement gezegd dat de jobbonus zoals die is uitgewerkt, een substantiële verbetering kan betekenen van de situatie van de huishoudhulpen. Die moet zo snel mogelijk worden geconcretiseerd en uitgewerkt. We wachten daarop.

Mevrouw Gennez, wat de werkbaarheid betreft, kunnen we inderdaad een lijst maken met mogelijke zaken, maar dat kan ik effectief met de sector bespreken.

Er lopen ook nog een aantal Europese projecten, onder meer over werkbaarheid. Er kunnen werkbaarheidscheques worden aangevraagd, maar het interessante daar voor mij is dat de digitalisering en de innovatieve technologie ook in die sector echt beter zouden kunnen worden gebruikt. Als ik het bestaande hulpmateriaal zie, dan moeten we die sector zelfs een beetje als pionier beschouwen, ook bij onderzoek en ontwikkeling, om het werk werkbaar te houden.

Combinatiejobs bestaan, collega Gennez. Ik vind dat ook een goed idee voor dienstenchequemedewerkers die ouder worden. Er is een probleem van opleiding. Want goed poetsen is een kunst, die ik zelf alleen maar beheers als het echt vuil is. Maar wanneer het redelijk proper is, zie ik het niet zitten om te poetsen, terwijl ik eigenlijk wel wil dat het altijd proper is. Dat is een hele vreemde vaststelling bij mezelf. Maar het is een kunst om dat te doen op een manier die je lichaam niet meer belast dan nodig. We zien daarbij dat oudere mensen dat poetsen heel goed kunnen aanleren, ook aan de jongere mensen. In die zin vind ik met twee werken wel interessant. Maar het gebeurt nog heel weinig. Dat hangt natuurlijk samen met de interne organisatie van een bedrijf. Ik wil bekijken met de sector hoe we dat kunnen aanmoedigen. Dat hoeft namelijk niet meer te kosten. Met twee kan men meer doen in een woning dan alleen. Ik vind dat dus wel interessant. Maar we moeten dat ook eens bekijken met de vakbonden, want het zou best wel kunnen dat de medewerkers daar zelf niet zo geïnteresseerd in zijn. Maar ik vind het een interessant concept. Toen ik hierover de eerste keer een vraag kreeg, ben ik moeten nagaan of dat wel kon. Maar dat kan perfect. Niets belet het om met twee in een woning te werken.

Een derde groep, die ik hier nog niet in rekening gebracht heb, is de ontvanger van de hulp. Ik wil op de vraag daarover antwoorden dat we de prijs daarvoor niet verhoogd hebben en de aftrekbaarheid niet verlaagd hebben. Er is een hele discussie gevoerd over dat al dan niet doen. Het is een politieke beslissing om dat niet te doen. Ik weet dat veel experts aanraadden om dat wel te doen. Maar we wilden postcorona de mensen niet met extra facturen opzadelen. Daarom geven we een injectie en verschuiven we de budgetten – eigenlijk van werkgevers naar werkgevers. Ik vind wel dat we helder moeten zijn over onze verwachtingen naar de gebruikers toe. Als ik het goed heb, staat morgen mijn decreet op de agenda waarmee we gebruikers kunnen uitsluiten. Ik vind dat heel belangrijk. Dat is misschien zelfs psychologisch heel belangrijk: dat er een stok achter de deur is, dat mensen die geen respect hebben voor een dienstenschequemedewerker de toegang tot die dienst ontzegd kan worden. Ik denk ook dat het goed is om een campagne te voeren naar de gebruikers rond respect en rond het materiaal dat ze voorzien. Ik ben zeker bereid om op dat vlak inspanningen te leveren. Ik vind het namelijk heel belangrijk dat aan gezinnen waar met twee uit werken wordt gegaan of gezinnen met kwetsbare mensen, de hulp geboden wordt om aan een betaalbare prijs het leven leefbaarder te maken dankzij onze huishoudhulpen.

Dat is dus het kader van vandaag, dat inderdaad veranderd is nadat de vragen ingediend werden. Ik zal daar de komende weken nog intense gesprekken over voeren.

De voorzitter: Ik veronderstel dat iedereen enthousiast is om hierop te reageren.

Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik ben heel enthousiast over het antwoord, want ik heb begrepen dat we helemaal op dezelfde lijn zitten, minister. We grijpen in op de rentabiliteit door de omruilwaarde van de dienstencheques 100 procent te indexeren. We willen ook de werkbaarheid in die sector versterken. U zegt een voorstander te zijn van een aantal dingen die we hebben opgesomd, zoals duobanen, veilige en ergonomische producten en opleidingen om 'lichaamssparend' te poetsen. Ik denk dat dat allemaal heel goede elementen zijn, die uiteindelijk ook staan of vallen met de controle. We hebben het ook gezien tijdens de coronacrisis, waarin u extra middelen uittrok voor veiligheidsinvesteringen op de werkvloer: er waren toch wel wat bedrijven die er nog altijd de kantjes vanaf liepen op het vlak van het ter beschikking stellen van veiligheidsmateriaal enzovoort. U zegt te willen focussen op de klanten en de toegang te willen ontzeggen aan 'freeriders' of mensen die ronduit misbruik maken van hun huishoudhulp. Daar ga ik mee akkoord. Ik denk echter ook dat we moeten controleren en dat we, als er problemen zijn inzake de arbeidsomstandigheden bij bedrijven die er de kantjes vanaf lopen, de rekening moeten presenteren.

Ik denk dus dat er op heel veel sporen heel gericht gewerkt moet worden. Ik kijk dus uit naar de lijst van voorwaarden die u wilt geven aan de sector bij de loononderhandelingen om tot een optimale inzetbaarheid van die extra middelen te komen. U weet dat wij daar, met Vooruit, al heel lang bijzondere aandacht voor vragen: voor de poetshulpen zelf, voor de huishoudmedewerkers. Want werken aan 11,5 euro per uur in zware omstandigheden, blijft toch weinig aantrekkelijk.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Als je bekijkt vanwaar we komen, staan we nu toch al vrij ver. Poetshulpen zullen per maand 50 euro netto extra verdienen. Wie het te gortig maakt, wordt uitgesloten uit het systeem. De sector, waarin het al enige tijd onrustig was, kan nu rekenen op een indexering van 100 procent van de cheques. Ik denk dat we alles in huis hebben om het systeem een stabiele toekomst te geven. Ik wil dus iedereen die daaraan meewerkte, feliciteren. Ik hoop dat er nu eindelijk een goede doorstart gemaakt kan worden en dat we heel veel poetshulpen zullen kunnen rekruteren.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw uitgebreid antwoord. Wat ik positief vind, is dat die prognose eraan komt. Soms moet men zich natuurlijk baseren op oudere studies, op oudere cijfers. Maar ik denk dat men, vanaf het moment dat het de verkeerde richting uitgaat, heel snel moet kunnen bijsturen – wat u nu blijkbaar ook doet met die volledige indexering.

Ik heb nog twee praktische vragen. Ik heb gelezen dat de sector al voorzichtig positief reageert. Maar er is natuurlijk nog geen zicht op de details van de voorwaarden die daaraan gekoppeld zijn. Mijn vraag is dus wanneer dat overleg wordt opgestart en wanneer u dat afgerond wilt hebben.

Mijn laatste vraag gaat over de prijselasticiteit. U hebt bevestigd dat er voorlopig geen gevolgen zullen zijn voor de consumenten. IDEA Consult werd al een aantal keren genoemd en heeft belangrijke studies uitgevoerd. Een van die studies die het hier kwam voorstellen, ging over de manier waarop consumenten zouden reageren op eventuele prijsaanpassingen. Dat onderzoek werd natuurlijk uitgevoerd

voor de coronaperiode. Dan was er de coronaperiode, waarin mensen een heel andere kijk gekregen hebben op het werk van een huishoudhulp, niet het minst omdat heel wat mensen plots die taak zelf moesten uitvoeren. Toen kregen ze plots heel wat meer respect voor dat werk. Klopt het dat er plannen zijn om daarover een nieuw onderzoek op te starten?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Het is duidelijk dat u en de regering niet doof gebleven zijn voor de noodkreten uit de sector. Dat blijkt onder andere uit de extra budgettaire inspanningen van 40 miljoen euro, waarmee u een antwoord biedt op de zeer prangende vraag van de dienstenchequeondernemingen om hun rentabiliteit overeind te houden. Dat blijkt ook uit acties voor de huishoudhulpen zelf. Ik denk dat we met de jobbonus voor veel van die mensen al een heel concreet antwoord geven op de vraag naar extra nettoloon. Dat vind ik prima, want daarmee kunnen we het systeem overeind houden. Ik denk dat dat cruciaal is voor die 750.000 gebruikers, voor al die gezinnen die rekenen op een huishoudhulp om te kunnen blijven werken, maar ook voor oudere mensen die daar almaar meer gebruik van maken om thuis te kunnen blijven wonen. Ik denk dus dat dit een prima zaak is. We wachten de verdere details nog af, maar ik denk dat het de goede richting uitgaat.

Ik weet dat sommigen meteen naar de prijs gingen kijken, zowel naar de prijs als naar de aftrek. Ik denk dat we daarmee moeten opletten en dat het goed is dat daar niet aan geraakt wordt. Als ik het goed heb, staat er straks een verzoekschrift op de agenda van deze commissie, waaruit blijkt dat voor sommige mensen de huidige prijs van 9 euro al veel is. Ik denk dus dat we moeten opletten om daaraan te raken – los van het feit dat er richting zwartwerk gegaan wordt als daaraan geraakt wordt. Dat zou noch voor de huishoudhulp zelf, die dan in een heel precair statuut zou terechtkomen, noch voor onze economie in het algemeen een goede zaak zijn. Wij vinden de beslissingen die genomen zijn dus heel goed. Ik denk dat we daarmee een eerste belangrijk antwoord geven aan zowel de vragen van de huishoudhulpen als aan die van de ondernemingen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik wil kort even tussenkomen. Ik heb er gisteren ook al een vraag over gesteld, minister. Ik denk namelijk dat de kwestie van de lonen heel belangrijk is. Ik geef een illustratie. Het ABVV-dienstencheques heeft op zijn Facebookpagina gevraagd naar de redenen waarom de wachtlijsten oplopen. Daarop kwamen vierhonderd reacties: meer loon, laag loon, laag loon, laag loon, te weinig loon, het loon is te laag ... De lonen zijn heel laag. Dat werd hier ook al gezegd. Ik denk dat dat een belangrijke uitdaging is.

Er werd verwezen naar de jobbonus van 50 euro netto voor de dienstenchequemedewerkers. Dat is natuurlijk niet helemaal juist: als ze voltijds werken en meer dan 1700 euro verdienen, krijgen ze die 50 euro extra netto niet, als ze halftijds werken, wordt die jobbonus gehalveerd. We weten dat het gaat over heel lage lonen.

Het is inderdaad zo dat die onderhandelingen federaal gevoerd worden. Maar u bent natuurlijk wel de minister die elk jaar meer dan een miljard euro subsidieert in die sector. Ik denk dat het dus ook aan u is om mee de druk te zetten en ervoor te zorgen dat die bedrijven een loonsverhoging bekijken. We weten zeker wel dat een aantal van die bedrijven in moeilijkheden zitten, zeker de vzw's. Maar de grote dienstenchequebedrijven zijn nog altijd rendabel en maken vandaag nog altijd winst op de zeer lage lonen van hun werknemers. Ik denk dat dat een heel belangrijk aspect is om mee te nemen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Er kwamen niet zo veel vragen, maar ik wil wel ingaan op de 'algemene sentimenten' van de collega's. Je hebt een driehoek. Je hebt aan één punt de bedrijven, die vragen om volk, volk, volk, om te werken. Daarvoor hebben we acties opgezet. Een ander punt is de medewerkers in de sector. Collega D'Haese, u focust op het loon. Ik ontving van de sector een zwartboek met daarin respectloze zaken die medewerkers meemaken. Werkbaarheid is dus zeker een belangrijk item. Dat is ook de reden waarom de gebruiker in mijn vizier komt. Dat is dan het derde punt. Dat is een verantwoordelijkheid die we gezamenlijk hebben. Als een dienstenchequemedewerker, een huishoudhulp, in een respectvolle omgeving kan werken, is dat volgens mij even belangrijk als de vergoeding die hij krijgt. Het werk is helemaal anders, afhankelijk van de context. Dat is het vreemde: die mensen gaan niet in een bedrijf werken, maar worden betaald door een bedrijf om elders te gaan werken. Dat zorgt voor een heel complexe relatie tussen die drie punten. Maar respect is een van de sleutelwoorden.

Collega D'Haese, uw opmerking over het loon is juist. We zijn nu allerlei zaken aan het bekijken. Ik weet niet in welke loonschijf, onder welke categorie, fulltime dienstenchequemedewerkers vallen. Het zou kunnen dat die net niet aan die vereiste komt voor die 50 euro maar net iets boven het basisloon vallen. Pak me dus niet op die 50, 30 of 40 euro. Maar ze komen zeker in aanmerking, net zoals mensen tewerkgesteld in de kinderopvang in aanmerking komen. Aan wie deeltijds werkt, kunnen we natuurlijk geen volledige vergoeding geven.

Ik wil wel nog meegeven dat dit volledig losstaat van de loononderhandelingen die op federaal niveau gevoerd worden. Ik heb deelgenomen aan vergaderingen daarover, maar au fond mag ik daar niet in tussenkomen. Ik vind wel dat we, als we zoveel budgetten geven, moeten kunnen stimuleren dat het loon stijgt. Dat heeft niets te maken met de jobbonus. Ik wil niet dat die jobbonus in de weegschaal gelegd wordt, waardoor bedrijven zouden kunnen beslissen om niets te doen. Die 40 miljoen euro is ook bedoeld voor het verbeteren van de arbeidsomstandigheden en is ook een budget dat we geven voor de indexatie. Maar dat budget voor de indexatie kan er natuurlijk wel voor zorgen dat er meer marge is voor een loonstijging. Dat vind ik een goede zaak.

Ik hoop dus dat de onderhandelingen voorspoedig verlopen en dat de vakbonden en de werkgevers elkaar kunnen vinden in de komende periode.

De voorzitter: Zijn er nog slotbedenkingen, collega', of gaan we vooruit?

Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ja, we gaan vooruit! Dat hoop ik toch echt. Ik ben dus blij met alle antwoorden.

Ik wil nog een concreet puntje meegeven, dat ik toch belangrijk vind. U zegt dat die extra middelen geen blanco cheque zijn, dat werkbaarheid zeer belangrijk is en dat er een sectoraal akkoord moet komen. Ik denk dat dat een evidentie is, als u extra middelen injecteert. Ik denk ook dat het belangrijk is om mee te geven aan de onderhandelaars – werknemers én werkgevers – dat u heel specifieke randvoorwaarden oplegt op het vlak van werkbaarheid, van omkadering, van de mogelijkheid voor duobanen, om zo het beroep attractiever te maken. Dat is voor mij een belangrijk extra aandachtspunt.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Heel kort: ik heb niet echt een antwoord gekregen op mijn vragen uit de tweede ronde. Maar ik heb het aanvoelen dat dit onderwerp dit jaar nog wel aan bod zal komen. Ik had gevraagd naar het onderzoek over prijselasticiteit.

Minister Hilde Crevits: Ik dacht dat ik daar in de eerste ronde al op geantwoord had. Er lopen momenteel twee onderzoeken. De resultaten van dat tweede onderzoek zullen binnenkort opgeleverd worden en dan zullen we daarover kunnen spreken.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Ik wens u veel succes bij de opstart van het overleg met de sector.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de staking bij VDAB – 4588 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de staking bij VDAB – 4627 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de hervormingen bij VDAB en de gevolgen voor de personeelssamenstelling – 4635 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de oproep tot staking van de vakbonden bij VDAB – 4638 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de stakingsactie bij VDAB – 4642 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Maandag jongstleden was er een staking bij VDAB. Of we nu voor of tegen die staking zijn, die appreciatie laat ik nu in het midden. Ik vond het alleszins geen goed signaal. Het was een signaal net op het moment dat er een gigantische krapte is op de arbeidsmarkt, op een moment dat sociaal overleg en een goede relatie tussen werkgevers en werknemers cruciaal is, op een moment waarop er zich economische groei aantekent, op een moment van 'Alle hens aan dek', zoals het sociaal akkoord genoemd wordt. Dat vind ik dus niet het allerbeste signaal om te geven. Maar goed, het is wat het is. Ik denk dat het wel van belang is om dat in deze commissie aan te brengen.

Mijn vragen daarover zijn eigenlijk heel eenvoudig, minister. Wat is volgens u de concrete aanleiding van die staking? We hoorden dat er een 'veranderingsmoeheid' is en wrevel over bijkomende taken, dat men niet akkoord gaat met het feit dat een aantal zaken worden uitbesteed. Het zou ook gaan om de thuiswerkvergoeding en de afbouw van werklocaties enzovoort.

Op welke manier kunnen we snel overgegaan tot de orde van de dag? Voor alle duidelijkheid: VDAB is wel cruciaal als goed geoliede en eigentijdse machine om vandaag mensen om te scholen, snel om te scholen, om mensen te verleiden, om

nieuwe groepen aan te spreken die 'klassiek' niet werden aangesproken. Als we dat willen doen, hangt, zoals in elke onderneming, alles af van mensen – mensen, mensen, mensen, de motivatie van mensen. Als VDAB-medewerkers niet hypergemotiveerd zijn om te mogen doen wat ze kunnen doen of te kunnen doen wat ze mogen doen, iets waarvoor we hen vanuit dit parlement kamerbreed mandateren, dan zitten we wel met een serieus probleem. Ik heb dus een prangende vraag. Kan er nu overgegaan worden tot de orde van de dag, ja of neen?

Mijn laatste vraag is volgens mij de meest fundamentele. Is VDAB op korte termijn in staat om een eigentijdse rol op te nemen, zoals het parlement vraagt? Het lijkt misschien een wat bizarre vraag, maar zoals ik zonet al aangaf, denk ik dat er op dit moment geen enkele organisatie zo'n belangrijke rol te vervullen heeft als VDAB. Werknemers en werknemers zitten op hun tandvlees. Die vraag is dus cruciaal. Minister, ik hoop dat u ons daar een realistische inkijk in kunt geven.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Collega Ronse heeft de context al geschetst. Er was een halve dag staking bij VDAB, iets heel uitzonderlijks, zoals de medewerkers van de arbeidsbemiddelaar ook aangaven. Ze zegden: staken gaat eigenlijk in tegen de ziel van ons werk, terwijl we eigenlijk proberen om mensen aan het werk te krijgen. Ik denk dus dat het een bijzonder ernstig signaal is. De werknemers geven aan dat de staking er komt als reactie op de aangekondigde besparingen en hervormingen binnen VDAB. Het personeel is ongerust. Dat is al sinds het begin van de legislatuur zo. Er moeten 419 personeelsleden afvloeien terwijl tegelijkertijd het aantal taken voor VDAB – op onze vraag, en ook met overtuiging – spectaculair toeneemt. De vakbonden zijn ook ontevreden over de arbeidsduurvermindering met 15 procent voor de helpdesk en de servicelijn, over het feit dat er geen thuiswerkvergoeding is voor telewerk en dat het aantal werklocaties wordt afgebouwd. Ik lijst enkel op wat de ongenoegens zijn die tot de staking hebben geleid.

Daarnaast is er een ander dossier over het uitbesteden van de dienst Facility binnen VDAB. We hebben er in deze commissie al een aantal keren over gediscussieerd. Het gaat over 223 mensen die niet langer in dienst zouden kunnen blijven bij VDAB, die onder andere werken in de catering en de schoonmaak, die geoutsourcet zouden worden. Dat is natuurlijk een specifieke ziekte waaraan de Vlaamse overheid wel vaker lijdt: men laat personeelsleden werken via privébedrijven om exact dezelfde taken uit te voeren. De vraag blijft of dat goedkoper is voor VDAB en dus voor de Vlaamse belastingbetaler. Daar is nog geen duidelijkheid over.

We hebben die discussie gehad over de uitbesteding. U ging dat nog bekijken. De uitbesteding is volgens mijn laatste informatie toen uitgesteld. Ik weet niet wat de stand van zaken vandaag is.

Er zijn dus eigenlijk twee elementen aan de vraag. Hoe reageert u algemeen op de sociale onrust binnen VDAB? Wat zijn de precieze plannen rond de uitbesteding van de dienst Facility? Behouden de personeelsleden die eventueel tewerkgesteld zullen worden bij privébedrijven hun loon en arbeidsvoorwaarden? Hoe zit het met de kosten-batenanalyse van die eventuele uitbesteding? Kunt u motiveren waarom de beslissing tot de arbeidsduurvermindering voor de helpdesk en de servicelijn met 15 procent genomen is en waarom er geen thuiswerkvergoeding wordt gegeven bij telewerk? Dat staat volgens mij lijnrecht op uw eigen visienota die u gepresenteerd hebt om telewerk ook na corona te bevorderen. Ik had dus graag een antwoord op al deze bezorgde vragen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Het is al geschetst, collega's. Elke week maken we in deze commissie eenzelfde analyse van de situatie op onze arbeidsmarkt die enorm

veranderd is ten opzichte van tien of vijftien jaar geleden, met de ongelooflijke krapte, die in de komende jaren alleen maar gaat toenemen. De uitdaging waar we voor staan, is: hoe zorgen we ervoor dat we nog met voldoende mensen zijn die werken om onze welvaart veilig te stellen? In die wijzigende context is het ook logisch dat VDAB, die een cruciale speler is in dezen, zichzelf ook verandert, zichzelf ook wijzigt, zodat hij zich ook aanpast aan zijn kernopdracht, namelijk het toeleiden van mensen die werk zoeken naar werk en het opvullen van leegstaande vacatures.

We weten dat ingrijpende veranderingen en hervormingen altijd voor onrust zorgen. Dat is, voor alle duidelijkheid, begrijpelijk. Ik begrijp perfect dat mensen die geconfronteerd worden met die hervormingen en wijzigingen ongerust zijn. Dat verklaart wellicht ook voor een heel groot stuk de staking die er was. Het is natuurlijk jammer dat die vandaag gebeurt – collega's hebben het ook al gezegd –, ook omdat men vaak zegt dat dit een staking is omdat men VDAB aan het uitverkopen is, omdat daar volop bespaard wordt. De realiteit is dat diezelfde VDAB het voorbije jaar ook extra miljoenen euro's gekregen heeft in het kader van de relance om bijvoorbeeld ook extra bemiddelaars aan te werven. Ik denk dat het iets te kort door de bocht is van sommigen om te zeggen dat het allemaal een uitverkoop is en een besparing.

Dat gezegd zijnde, heb ik enkele vragen, minister. Hoe beoordeelt u de beweegredenen van de staking bij VDAB in het licht van de hervormingen die van VDAB worden verwacht op basis van het Vlaams regeerakkoord?

Misschien kunt u ook eens heel goed aangeven hoe de personeelssterkte en -samenstelling van VDAB geëvolueerd is sinds het begin van deze legislatuur, onder andere rekening houdend met de extra miljoenen euro's uit de relancestrategie?

Wat zijn de specifieke conflicthaarden binnen VDAB, bijvoorbeeld de servicelijn en de jobcoaches, waar collega Gennez ook naar verwezen heeft? Hoeveel personeelsleden zijn daar telkens bij betrokken? En hoe wordt dit telkens aangepakt?

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de outsourcing van een aantal facilitaire diensten zoals catering en schoonmaak?

Welke inspanningen verwacht u op korte termijn van VDAB om ten volle te kunnen voldoen aan de nieuwe rol die we van hem toch wel verwachten als regisseur en dus ook actiever samen te werken met de private partners?

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Collega's, iedereen heeft de situatie al geschetst, dus ik ga dat niet meer herhalen. Ik ga mij beperken tot mijn vragen.

Minister, erkent u de kritiek van de vakbonden? Welke acties gaat u ondernemen om hieraan tegemoet te komen? Bent u van oordeel dat de personeelsleden van VDAB voldoende betrokken zijn in de veranderingsprocessen? Zo ja, op welke manier? Plant u overlegmomenten met het personeel om tegemoet te komen aan die kritiek? Denkt u dat VDAB over voldoende personeelscapaciteit beschikt om zijn taken als volwaardig arbeidsmarktregisseur uit te voeren? Hoe wordt dit gemonitord?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Er is afgelopen maandagvoormiddag een halve dag gestaakt bij VDAB. Dat doet men daar inderdaad niet vaak, want het zit hoog. Er wordt gezegd dat het geen goed signaal is om te staken op het moment dat er zo'n krapte is op de arbeidsmarkt. De vraag is natuurlijk of het een goed moment is om vierhonderd mensen te doen verdwijnen bij de arbeidsbemiddelaar op het moment dat er zo'n krapte is op de arbeidsmarkt.

De mensen van VDAB hebben actie gevoerd uit onvrede, maar ook uit ongerustheid en misnoegdheid over de plannen van de directie en de visie van de Vlaamse Regering op hun dienst zelf. Hun eisen – er wordt hier naar gevraagd – zijn natuurlijk vrij duidelijk, die liggen op tafel. Het gaat over de afvloeiingen, het gaat over de uitbestedingen, zowel van schoonmaak als de kantine, het gaat over de thuiswerkvergoeding enzovoort.

Dat is een hele boterham, maar dat is zeker niet alles. Die eisen en klachten komen immers niet van enkelingen of van de vakbonden. De actievoerders die maandag de actie gevoerd hebben, hebben wekenlang getuigenissen verzameld van mensen op de werkvloer en ze hebben die gebundeld. Het resultaat is bijna een bijbel: tweehonderd bladzijden, meer dan zeshonderd getuigenissen. Dat kan tellen op een totaal van vijfduizend medewerkers. Dat zijn nochtans trotse mensen, die medewerkers van VDAB. Die zijn fier op het werk dat ze doen. Maar ze zijn het heel beu, kotsbeu, dat ze hun werk niet meer naar behoren kunnen doen wegens de uitbestedingen, wegens de besparingen. Ze voelen zich gekortwiekt en alsof ze deel uitmaken van een doorgeefluik.

De visie van de Vlaamse Regering is: VDAB moet transformeren van een dienst met een acteursrol naar een dienst met een regisseursrol. We waren maandag op die actie aanwezig, minister, en daar zei iemand: we hebben de indruk dat VDAB vooral wegglijdt naar een toeschouwersrol. Het Rekenhof heeft het rapport gemaakt over de ontransparante uitbestedingen die gebeuren, zowel organisatorisch als over de resultaten daarvan.

De signalen komen van overal, en mijn vraag is dus heel eenvoudig, minister: gaat u met de bonden, met het personeel, met de directie aan tafel zitten om die eisen te bespreken? Bent u daarbij uiteraard ook bereid om een aantal beslissingen die deze Vlaamse Regering genomen heeft, te herzien?

De voorzitter: Collega D'Haese, de vakbonden als enkelingen wegzetten, dat had ik niet van u verwacht.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Misschien zal ik het eerst over de cijfers hebben. De aankondiging van de staking was voor mij ook wel een verrassing. Dat is altijd zo, je hebt dat niet graag dat men aankondigt dat men gaat staken. De personeelsregistratie heeft geregistreerd dat er 695 van de meer dan 5000 medewerkers effectief gestaakt hebben op maandagvoormiddag.

De bezorgdheid die ik heb, betreft uiteraard de arbeidsmarkt. Sommige collega's hebben er ook naar verwezen: de arbeidsmarkt staat een beetje in brand. Er is een enorm potentieel aan werkzoekenden en aan mensen die vandaag niet actief zijn op de arbeidsmarkt, die ook nood hebben aan begeleiding en opleiding richting een job. Of je die staking nu een goed of een slecht signaal vindt, het is een recht dat bestaat. Ik ga me daar dus niet over uitspreken. Maar het momentum is op zijn zachtst gezegd een beetje lastig, omdat we net nu een VDAB nodig hebben die topfit is en klaar om alle uitdagingen aan te pakken.

Mijn bezorgdheid betreft evenzeer de werknemers van VDAB. Zij zitten op dit ogenblik in het oog van de storm op de arbeidsmarkt. U mag dat ook niet onderschatten. Ik probeer dat te duiden. Wij komen uit de coronacrisis, waar plots de burelen dicht gingen, alles ingezet werd op online dienstverlening, online opleiding organiseren. Collega Ronse, u hebt in het parlement met bloemen gegooid – terecht, vond ik – over het feit dat VDAB zo snel geschakeld heeft in de coronacrisis en gezorgd heeft dat tijdelijk werkzoekenden opgeleid konden worden. Maar dat is mensenwerk, dat is geen computerwerk. Dat zijn digitale opleidingen, maar dat is wel werk en omschakeling die gevraagd wordt aan mensen. Nu zitten we dan met de brand op de arbeidsmarkt. Dus weer snel schakelen: je moet nu zorgen dat iedereen gematcht

geraakt, je moet opnieuw zoeken, je richten op de neets (not in education, employment or training) – wat we afgesproken hadden –, op de vrouwen die niet actief zijn. Dat is dus weer helemaal anders. Dat vraagt wel een souplesse van mensen die ongezien is, omdat het ook ongeziene tijden zijn. Je kunt daar gemakkelijk mee omgaan en zeggen dat dat een kerntaak van VDAB is, dat ze dat maar moeten kunnen. Maar om te starten wil ik toch mijn woord van appreciatie uitdrukken, ook voor de wijze waarop de mensen zich geëngageerd hebben in het voorbije jaar en de wijze waarop ze zich nu ook engageren.

De lat ligt hoog voor VDAB. Ik vind dat zelf ook. Maar het is ook nodig dat die lat hoog ligt, om klaar te zijn voor de evoluties op de arbeidsmarkt, die alsmaar sneller plaatsvinden. We zitten daar met een nood aan aandacht vanuit het beleid, aandacht die we vragen van VDAB voor de regie van onze arbeidsmarkt, en we willen ook dat dat efficiënter gebeurt dan in het verleden. Ik vergeet ook niet dat die audit van het Rekenhof ook zwaar binnenkomt bij de mensen die er werken. Want de medewerker wil het goed doen, maar als je zo'n audit op je dak krijgt van 'we weten eigenlijk niet precies wanneer je uitbesteedt, wanneer je het bij jou houdt', voelen mensen zich daar soms persoonlijk door aangesproken en zeggen ze dat dat gezien wordt als een kritiek op hun beleid. Daarom heb ik in mijn reactie ook gezegd dat die audit voor mij geen audit is die de kwaliteit van de prestaties van mensen beoordeelt, maar wel de processen om tot bepaalde zaken te komen.

De opdracht is VDAB te hervormen tot dé arbeidsmarktregisseur. Dat is cruciaal. De eerste en belangrijkste stap is om voor de eigen mensen, maar ook voor de partners helder en transparant te zijn in de eigen rollen en strategische opdrachten. Ik denk dat het collega D'Haese was die verwees naar de quote: 'Wij worden toeschouwers in plaats van actoren.' Ja, als je regisseur bent, ben je ook voor een stuk diegene die zorgt dat wie werk zoekt of wie nog geen werk zoekt maar potentieel geschikt zou zijn, juist toegeleid wordt. Je doet dat met partners. Een van de kritieken van het Rekenhof is ook dat dat een brede rivier moet zijn, die partners. Maar het is niet zo: 'ik geef dat aan de partner, die trekt zijn plan ermee en ik doe dan een beetje opleiding'. Je moet zorgen dat dat een netwerk is dat aan elkaar hangt. Dat zorgt er inderdaad voor dat sommige zaken bij VDAB blijven, andere zaken naar partners gaan, maar dat die partners wel opgevolgd moeten worden. Als dat dan geïnterpreteerd wordt als 'toeschouwer zijn': ja, ik vind dat dat niet zo is, ik vind het zelfs elementair dat dat beter gebeurt dan vandaag het geval is. Wat nog belangrijker is, is dat de raad van bestuur en het management van VDAB daar ook een gezamenlijk draagvlak voor zoeken en vinden met de sociale partners.

Een kritiek punt voor mij is dat er in het veranderingsproces voldoende aandacht moet zijn voor de betrokkenheid van het personeel, de omkadering en de begeleiding. Veranderen doe je samen. Als ik in mijn organisatie zou zeggen 'we staan in richting A en we gaan nu allemaal naar richting B', heb je daar wel de mensen voor nodig op de vloer die dat ook begrijpen. Ik vind dat zowel de raad van bestuur als het management daar heel veel aandacht voor hebben. Maar toch, als je een korte stakingsactie hebt, kan ik daar alleen maar uit besluiten dat de inspanningen groter moeten worden, ook om de mensen erbij te betrekken.

Ik heb dat ook onmiddellijk gemeld. Ik heb de vakbonden een tijd geleden gezien bij mij naar aanleiding van een van de specifieke dossiers. Ik heb ook met het management heel veel contact. Ik weet nu niet of het vandaag of morgen is, maar ik heb ook begrepen dat er een gesprek tussen het management en de vakbonden op stapel staat en dat men ook heel nauw wil overleggen, dat er een grote bereidheid is om elkaar te begrijpen.

Zelf vind ik op dit moment, na de staking, dat het eerst het management van VDAB is dat nu moet onderhandelen en ook moet spreken met de vakbonden. Ik verwacht daar ook een integere dialoog rond.

Wat de specifieke dossiers betreft, ga ik er een aantal kort aanhalen. Het zijn vier dossiers die in wezen in het management opgelost moeten worden samen met de partners. Dat wil ik ook meegeven. Wij hebben een doelstelling opgelegd, maar we moeten nu kijken op welke manier die behaald wordt.

Een van de dossiers is het dossier rond de personeelsdoelstelling. Die moet uiteraard gehaald worden. Daar hangt de uitbesteding van het poets- en kantinepersoneel over. Daar is eigenlijk een akkoord tussen management en vakbonden. Van daar dat ik daar minder uitgebreid op zal ingaan. De essentie is daar voor mij dat er afspraken zijn over de uitbesteding van de taken met behoud van het personeel en dat voor de specifieke personeelsleden die dat wensen, ook een persoonlijke oplossing gezocht wordt naar andere jobs buiten VDAB.

Er is ook de discussie over de capaciteit bij VDAB en de personeelsinzet. Ik wil toch meegeven dat de personeelsaantallen de laatste jaren stabiel blijven. Er waren 5056 mensen in 2019, nu zijn er 5086. Je kunt dus niet zeggen dat er nu een zware sanering op personeel gebeurd is tot op dit ogenblik.

Dan is er de directe aanleiding – denk ik – tot de staking. Dat is het dossier van de arbeidsduurvermindering van de servicelijn. Ook daarover heb ik een gesprek gehad omdat ik de context wilde begrijpen. Die servicelijn en de helpdesk hebben ten opzichte van alle andere medewerkers 15 procent arbeidsduurverkortung. Die werken dus 32,3 uur in een voltijdse betrekking. Die arbeidsduurverkortung is destijds ingevoerd bij de opstart van de servicelijn en de helpdesk als compensatie voor het werken in een ploegensysteem, met dienstverlening tussen 8 uur en 20 uur en in een strikt gecontroleerde werkomgeving die zich afspeelde op kantoor in Brussel. Het management zegt – dat is geen keuze van mij, dat is eigenlijk een interne organisatie – dat zo’n arbeidsduurverkortung eigenlijk niet toegelaten is door het Vlaams personeelsstatuut (VPS), dat als algemene regel een werkweek van 38 uur oplegt voor voltijdse betrekkingen. Men zegt dat de arbeidsomstandigheden niet meer dezelfde zijn als bij de opstart, dat er meer ruimte moet komen voor flexibiliteit, dat de sites niet meer allemaal in Brussel zijn maar ondertussen verspreid liggen in Vlaanderen, dat thuis- en telewerk mogelijk zijn, en dat bovendien de werktijden voor heel wat medewerkers veel flexibeler geworden zijn. Dat is een positieve impact van corona: dat je soepel kunt kiezen, zeker als je telewerkt, wanneer je je werk doet. Dus zegt men dat er een toekomstbestendige en een juridisch correcte werktijdregeling nodig is in een 38 urenweek. Dat valt heel moeilijk bij de vakbonden. Daar is een grote solidariteit over, heb ik gemerkt.

Het is dus aan het management om daar naar een gedragen oplossing te zoeken. Ik heb begrip voor beide kanten van het verhaal. Ik vind het ook niet helemaal onlogisch dat je in nieuwe tijden zoekt naar een nieuw evenwicht. Als dat nodig is, zal ik absoluut ook tussenkomen. Maar ik wil wel meegeven dat het hier gaat over 256 personeelsleden en dat er op dit ogenblik nog altijd een bemiddelingsprocedure loopt via de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Als er een bemiddelingsprocedure loopt, moet je ook oppassen op welke manier je daar zelf gaat tussen fietsen.

Wat nog een derde dossier betreft: er is wat ongenoegen over de regels rond vergoedingen bij plaats- en tijdsafhankelijk werken. Daar zit ook telewerk in. Wat kan en wat niet kan, ligt hier vast in ons Vlaams personeelsstatuut. VDAB past die regels correct toe. Mensen die op basis van hun takenpakket gemiddeld minstens een halve dag per week thuis kunnen werken, krijgen een forfaitaire internetvergoeding van 20 euro per maand. VDAB stelt ook voor alle personeelsleden de nodige ICT-toestellen ter beschikking. Waarover gaat dat, collega’s? Het is misschien nuttig dat jullie dat eens weten. Dat is een laptop, een toetsenbord, een muis, een laptopsteun, een headset, een laptopslot, een smartphone met een telefoonabonnement van 30 euro per maand en redelijk gebruik van mobiele data – redelijk is blijkbaar tot gemiddeld 5 gigabyte per maand. Daardoor wordt er geen forfaitaire pc-vergoeding van 20 euro

per maand meer toegekend, omdat al het materiaal ook voorzien wordt. Andere vergoedingen laat het VPS niet toe om toe te kennen voor plaats- en tijdsafhankelijke werken. De toekenning van een forfaitaire kantoorvergoeding bijvoorbeeld is niet mogelijk, maar de personeelsleden van VDAB hebben wel de mogelijkheid om een bureaustoel en een extra beeldscherm te lenen van VDAB voor de inrichting van hun thuiswerkplek. Er is ook een mogelijkheid om refurbished of nieuwe kantoorstoelen voor de thuiswerkplek aan te kopen met bedrijfskorting. En dan is er nog de PlusPas, die ook voor alle personeelsleden van de Vlaamse overheid geldt en waar ook inrichting van de thuiswerkplek mee gedaan kan worden.

Collega's, jullie weten dat ik hoopvol en oplossingsgericht ingesteld ben. Ik denk dat het nu belangrijk is dat het sociaal overleg alle kansen krijgt. Ik vind absoluut – we hebben dat ook aan het management laten weten – dat het signaal ernstig genomen moet worden, dat je in goed overleg moet gaan met de vakbonden. Anderzijds is het voor de vakbonden ook van belang te begrijpen dat de samenleving wijzigt en dat men daarin ook mee moet evolueren.

Ik heb bij de aankondiging van de staking een oproep gedaan aan het management van VDAB en de vakbonden om tot een gemeenschappelijk engagement te komen voor een sterke en gedragen organisatie om de grote uitdagingen waar we voor staan, ook effectief aan te pakken.

Dat is een voorlopige stand van zaken, collega's. Uiteraard zal dit dossier de komende weken, zeker na de gesprekken die er nog moeten komen, nog evolueren. Ik ben ervan overtuigd dat u mij daarover nog meer vragen zult stellen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dat is een hele boterham. Eerst en vooral dank om zo transparant te zijn over de aanleiding tot de staking en over wat de stand van zaken is op dit moment. We moeten de autonomie van VDAB als extern verzelfstandigd agentschap (EVA) respecteren. We moeten ons vertrouwen geven aan het bestuur en het management van VDAB om die onderhandelingen tot een goed einde te brengen. Maar we mogen vanuit dit parlement toch ook wel het signaal geven aan dat management en aan die raad van bestuur, dat onze verwachting wel is dat ze in staat zijn om op zeer korte termijn de eigentijdse en wendbare machine te worden die we van hen verwachten te zijn.

Ik heb inderdaad al een aantal pluimen gegeven, want er is onvoorstelbaar veel werk geleverd tijdens corona. Men heeft daar echt wel getoond wat men kan. Maar we moeten ook realistisch zijn en beseffen dat die mentaliteitsshift en de nieuwe cultuur binnen VDAB iets zal zijn dat niet van vandaag op morgen kan gerealiseerd worden. VDAB is de resultante van heel wat staatshervormingen, van mensen uit een andere cultuur die erbij gekomen zijn, noem maar op – de RVA-cultuur (Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening) van indertijd. De taken zijn inderdaad zeer ingrijpend veranderd. We kunnen dus niet verwachten dat dit altijd de mensen zullen zijn die voor de rollen die we hun vandaag voorstellen de juiste matches zijn. We moeten hun ook wat tijd en krediet geven om daaraan te werken. Dat zal niet van vandaag op morgen kunnen lukken. Maar dan vind ik wel dat het management van VDAB en het bestuur ook zo eerlijk en fair moeten zijn om aan ons aan te geven waar ze denken tekort in te zullen schieten de komende maanden, wanneer het gaat over bijvoorbeeld wat daarnet aan bod kwam: iemand die geen knelpuntberoepsopleiding wil volgen of weigert om in te gaan op vacatures van knelpuntberoepen. Als we zien dat daar soms te laks mee wordt omgegaan, als we zien dat men soms bepaalde steken laat vallen ... Onlangs heb ik iemand gehoord die zei: 'Ik ben 62 en ik wil nog twee jaar werken, maar de VDAB-bemiddelaar raadde mij aan om op vervroegd pensioen te gaan.' Dat zijn allemaal zaken die daaruit moeten en die we vanuit het parlement aan dat management als boodschap moeten geven. Minister, wij steunen u daarin.

Dit was geen concrete vraag maar eerder een slotbeschouwing van mijn kant.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik zal een concrete vraag stellen, voorzitter.

Minister, u zei in uw antwoord, dat even bezorgd was als mijn vragen – in die zin zit dat wel snor –, dat er tot op vandaag qua personeelsbestand heel grote stabiliteit is binnen VDAB. Maar de doelstelling is wel om binnen deze legislatuur naar min 419 voltijdequivalenten (vte's) te gaan. Hoe worden die bereikt? Of wijkt u dan af van die doelstelling? Dat zou mogelijk een antwoord kunnen zijn. We hebben VDAB meer taken gegeven. We vragen ook, gezien het feit dat de arbeidsmarkt in brand staat, dat ze meer proactief werken in hun verschillende rollen, als regisseur maar wat ons betreft ook zeker nog als actor. Ja, dan moeten wij hen voldoende toe- en uitrusten om die opdrachten te kunnen uitvoeren.

Mijn vraag is heel concreet. Vandaag is de toestand stabiel. We zijn twee jaar na de opdracht van min 419 vte's. Wijkt u daarvan af? Zo ja, dan zou ik u daarbij zeker alle sterkte toewensen en u ervoor willen feliciteren.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, dank u voor uw antwoorden. U hebt heel duidelijk gesteld dat het qua personeelssaneringen wel meevalt als je de naakte cijfers bekijkt, en dat er minder sprake is van zware personeelssaneringen bij VDAB maar meer van een heroriëntatie. Waar moet VDAB meer op inzetten? Het is goed dat daar een heroriëntatie bezig is, waarbij VDAB vooral kijkt naar zijn kerntaak: hoe zorgen we ervoor dat de vacatures ingevuld geraken?

Ik sluit me heel graag aan, voor alle duidelijkheid, bij de woorden van appreciatie die u uitspreekt voor de mensen van VDAB. We vragen veel aan die mensen en we weten ook dat heel veel mensen die bij VDAB werken, dat met volle overtuiging doen. Ze zijn bijvoorbeeld enorm fier en trots als ze erin geslaagd zijn om voor een bepaalde vacature, die misschien moeilijk in te vullen was, toch iemand te vinden. Vanuit het parlement moeten we heel duidelijk maken dat we bij elke job die ingevuld geraakt, dankbaar zijn voor de inspanningen die daarvoor worden geleverd. Maar natuurlijk mogen we niet blind zijn voor het feit dat er werk aan de winkel van VDAB zelf is. Gelet op de veranderende arbeidsmarkt is er verandering nodig. Zoals bij elke verandering roept dat onrust op. Het is evident dat we daar aandacht voor moeten hebben. Maar dat neemt natuurlijk de nood aan die verandering niet weg. We weten dat werkgevers en werkzoekenden van VDAB, zoals van elk overheidsbedrijf, verwachten dat ze een goede dienstverlening krijgen. Dus moeten we er het nodige voor doen om dat te kunnen blijven garanderen. Anders geven we een verkeerd signaal. Dan zijn we belastinggeld aan het geven aan instellingen die niet performant werken.

Het is dus heel goed dat er nu een versterkte focus is op de kerntaken van VDAB en dat er in de hervormingen die nu bezig zijn vooral wordt uitgekeken naar hoe we de dienstverlening voor zowel werkgevers die mensen zoeken als voor werkzoekenden verbeteren. Minister, ik sluit mij heel graag aan bij uw woorden dat we het management en de vakorganisaties de kans moeten geven om daar nu een oplossing voor te zoeken, maar ik denk ook dat we de lijn die is uitgetekend, de focus op de kerntaken, moeten aanhouden. We kunnen daar niet van afwijken. Iets zegt mij dat de grote hoop van de 3400 personeelsleden die maandag niet hebben gestaakt, eigenlijk ook wel akkoord gaat met die lijn.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, het is natuurlijk wel straf dat men op een moment dat de arbeidsmarkt in brand staat, beslist om de dienstverlening bij

VDAB terug te schroeven. Ik begrijp het gevoel dat die mensen hebben. Een aantal taken moet je in de vingers hebben. Een aantal mensen voeren taken uit met hart en ziel, en die zijn nu natuurlijk bang dat ze dat niet meer zullen kunnen uitvoeren. Ze worden vervangen. Het feit dat ze vervangen worden en dat men maar gaat uitbesteden, is ook uw beslissing geweest. U zegt dat u nu het management zijn werk zult laten doen en dat wij het management de bevoegdheid geven om naar gedragen oplossingen te zoeken. Maar toch bent u nog altijd uitvoerend minister. U hebt mee bijgedragen tot de uitbesteding van die taken. Ik vraag mij nu af of u er zeker van bent dat die uitbesteding zal leiden tot betere resultaten. Ik heb vroeger altijd geleerd dat wat men zelf doet, men beter doet. Het is misschien niet altijd zo. Maar in veel gevallen heb je dat in de vingers en vind je het belangrijk dat je die taken zelf kunt uitvoeren.

Wat is uw visie daarop? U bent een goed bemiddelaar en bruggenbouwer, maar wat is uw visie op de uitbesteding van die taken en het gevoel dat zij bij die mensen heeft teweeggebracht?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik heb, met alle respect, de indruk dat u in uw antwoord toch een beetje rond de hete brij draait. U zegt dat we het sociaal overleg alle kansen moeten geven. Het is aan het management om dat te bespreken. Maar het management handelt natuurlijk binnen het kader dat u en deze Vlaamse Regering opleggen. Dat is waar het over gaat. En dat is ook waar die stakingsactie over ging.

Er wordt hier een beetje geframed – en niet alleen door u, minister – alsof de mensen bij VDAB moeite zouden hebben met verandering op zich, terwijl hier al is gezegd dat dat absoluut niet het geval is. Dat hebben we gezien in de coronacrisis, waarin zij zeer snel hebben geschakeld. Dat is dus niet het probleem. De vraag is naar welke VDAB we willen. Dat is ook de vraag waar het personeel van wakker ligt.

U zegt dat het jammer is dat er een staking is net nu we een topfitte VDAB nodig hebben. Maar dat is nu net waar die staking over gaat: of die VDAB wel topfit kan worden of blijven met de plannen van deze regering. Daarover gaat die ongerustheid: dat men de taken niet kan vervullen op de manier waarop men dat zou willen doen.

Ik ga op een aantal punten in. U zegt dat er nog geen zware sanering is geweest. Neen, maar ze moet wel nog komen, natuurlijk. 419 personeelsleden minder is toch nog altijd de doelstelling. U zei dat de personeelsdoelstelling gehaald moet worden. Ik neem aan dat u daarmee wilt zeggen dat er 419 koppen weg moeten. Bent u bereid om dat te herzien of niet? Want dan spreken we uiteraard wel over een zware sanering.

U zegt dat de poets en de catering rond zijn. Dezelfde mensen zullen hetzelfde werk doen. Maar dan is mijn grote vraag: waarom? Wat is de visie daarachter, dat we exact dezelfde mensen exact hetzelfde werk laten doen? Besparen we daarop? Maar dan zijn er maar twee opties. Ofwel zijn er minder mensen die hetzelfde werk doen, ofwel zijn het dezelfde mensen met minder loon. Dat zijn de enige manieren om te besparen, zeker aangezien er nu een private partner tussenzit die winst moet maken. Dat mag allemaal, maar dat gaat natuurlijk niet naar de lonen.

Ik denk dat een van de belangrijkste debatten gaat over de uitbesteding van de taken van VDAB. Het is ambetant dat het rapport van het Rekenhof zo vernietigend was. Maar daar zijn de mensen niet kwaad voor. De mensen zijn kwaad omdat wat in dat rapport stond, waar was. Heel dat uitbestedingsbeleid maakt dat VDAB niet functioneert zoals het zou moeten. Mensen krijgen mensen binnen voor wie een begeleiding wordt opgestart. Dat wordt dan doorverwezen naar een private partner, die er niet mee weg geraakt, een jaar later komt die persoon terug bij VDAB, er is opnieuw een gesprek bij een andere begeleider. Die mensen moeten tien keer opnieuw hun verhaal doen en ze worden niet verder geholpen. Dankzij het

uitbestedingsbeleid. En dan wil deze regering daar nog verder in gaan: nog meer uitbesteden; geen actor maar een regisseursrol.

U zegt dat het komt door de processen. Maar die processen stuurt u wel aan, natuurlijk. Bent u bereid om dat bij te sturen en om de rol van VDAB als actor te bevestigen? Die mensen doen goed werk. Ik denk niet dat er daar veel kritiek op is. Er is wel kritiek op het uitbestedingsbeleid. Het is toch een vreemde conclusie om nog meer uit te besteden? Bent u bereid om ook met de mensen van het personeel daar verder over in gesprek te gaan, of dat wel de juiste richting is? Daarover gaat vandaag het debat.

Het is een heel lange lijst met allemaal concrete bezorgdheden, maar nu gaat het over welke VDAB we willen. Minister, ik vind dat u daarop niet bent ingegaan.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, collega's, ik sluit mij graag aan bij de vraagstellers. Het is een beetje de kroniek van een aangekondigd probleem, dat deze legislatuur is begonnen. Wijzelf en heel wat collega's hebben aangeklaagd dat je meer van VDAB gaat verwachten terwijl je daar een stuk op gaat besparen: dat zal niet gaan, dat zal problemen geven. Dat is nu voor een stuk wel duidelijk geworden.

Collega Ongena, iedereen is het erover eens dat er verandering moet komen. Ik heb gelezen dat men het ermee eens is dat er een transformatie moet gebeuren, maar men wil wel beter betrokken worden. Er is te veel onduidelijkheid. Qua proceskritiek is dat natuurlijk wel heel belangrijk. Als je, zoals de collega's hier net hebben aangehaald, verwacht dat we de 80 procent tewerkstellingsgraad realiseren, waarover iedereen het eens is, om dan te zien dat VDAB staakt omdat er frustratie is, ja, dat is natuurlijk een groot probleem. Laat ons niet doen alsof het hier gaat over behoudsgezind versus pro verandering, en daar een soort van valse strijd van maken. Het gaat natuurlijk over de middelen waarover we het in het begin hebben gehad.

Minister, ik sluit mij aan bij de eerdere vraagstellers met de simpele vraag: bent u nog altijd van plan om die 419 vte's te laten verdwijnen of wordt dat bijgestuurd? Als ik hoor dat de verantwoordelijke voor VDAB, Wim Adriaens, zegt dat men de uitgestoken hand wil aanvaarden van de mensen die zich vandaag zorgen maken, en u wilt dat ook en u wilt dat mee begeleiden, dan denk ik dat een van de grootste problemen, namelijk meer werkdruk, ervoor zorgt dat mensen verdwijnen. Misschien moet er daar worden bijgestuurd? Gaat er ook op die manier voor een stuk op worden ingegaan? Of niet? Wat mogen de mensen van VDAB en wij daarrond verwachten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Annouri, ik ben het niet eens met uw hele uiteenzetting, maar wel met het eerste deeltje ervan. Dat vormt een beetje een antwoord op opmerkingen van collega D'Haese – denk ik, maar het kan ook van collega Malfroot zijn. Het kwam in elk geval van de oppositie. Collega Gennez zou ook nog kunnen. Het ging over de vraag of je VDAB als actor herbevestigt. Uiteraard herbevestigen we VDAB als actor. Maar wat collega Annouri zegt: eigenlijk wordt het feit dat VDAB naast actor ook regisseur van de arbeidsmarkt is niet ter discussie gesteld door de mensen. Dat is belangrijk, dat VDAB zich als arbeidsmarktregisseur in de markt kan zetten.

Maar je moet dat doen met voldoende betrokkenheid van iedereen. Ik heb de vreugde gehad om een aantal VDAB-locaties te bezoeken. Ik bespeur bij die mensen een ongelooflijke fierheid op wat ze doen, een grote bereidheid om met alle mogelijke nieuwe dingen mee te gaan. Zie wat er tijdens corona is gebeurd, hoe de mensen zich hebben ingespannen. Dat is geen oubolligheid, dat is veranderingsbereid zijn.

Maar ik heb in de aanhef van mijn antwoord gezegd dat veranderingsbereid zijn betrokkenheid vraagt. Als iets verandert en je weet niet waarom en je weet niet wat het doel is, dan word je ongemakkelijk. Dat is de reden waarom ik aan het management heb gevraagd om het personeel voldoende te betrekken in die heroriëntatie, want er komt ook een tweede verdiepingsdecreet. Met dat stuk van uw uiteenzetting was ik het eens.

Ik ga er niet mee akkoord dat we deze legislatuur zomaar besparen. In het kader van de relance – ik weet niet of jullie dat beseffen – heb ik 100 miljoen euro vrijgemaakt voor VDAB. 100 miljoen euro extra, boven op wat ze krijgen, om te zorgen voor opleidingen, toeleiding, begeleiding, de nieuwe rollen die nodig zijn om – ‘Alle hens aan dek’ – de brand op de arbeidsmarkt te blussen. Dat is niet minder geld, dat is meer geld voor de periode van twee jaar, omdat we denken dat die brand een tweetal jaar zou kunnen duren. Daar worden natuurlijk ook mensen voor ingeschakeld. Dat is geen geld om in de lucht te laten hangen. Dat wordt gebruikt. Dat is een van de redenen waarom daar mensen voor worden ingeschakeld.

Ondertussen wordt wel de basisoefening voortgezet naar hoe we meer kunnen doen met iets minder. Tijdens de vorige legislatuur werd op het personeelsbestand totaal niet bespaard. Sommige collega's vonden dat vreemd: er zijn alsmaar minder werzoekenden en toch blijft er evenveel volk. Dat komt natuurlijk omdat de rollen van de mensen een stukje veranderen. De besparingsdoelstelling blijft vandaag bestaan.

Jullie weten dat daar gekeken werd of wordt naar het schoonmaakpersoneel. Ik ging daar niets over zeggen, maar ik ga er nu toch iets over zeggen. Ik begrijp een stuk van de filosofie. Ik geef een voorbeeld. Als je een VDAB hebt in een gebouw waar zes andere diensten zitten, is het dan efficiënter om één dienst het hele gebouw te laten onderhouden of moeten ze allemaal met een eigen poetsdienst naar dat gebouw komen? Dat vind ik nu echt een efficiëntiewinst: als we het anders organiseren kunnen we hetzelfde met minder mensen doen. Als het gewoon in en uit is, is de vraag van collega D'Haese terecht. Wat is dat dan? Je moet kunnen motiveren waarom je een bepaalde reorganisatie doet.

Het plan VIBE wordt nu afgewerkt samen met de sociale partners. Dat is een kernaakkoord. Ik vind dat een heel belangrijk plan, trouwens. VDAB heeft samen met de voorzitter, Wim Adriaens, en met Luc Cortebeeck een sterke tandem om dat goed doorgesproken te krijgen. Ik moet afwachten hoe zich dat letterlijk zal vertalen op de vloer. Nu vraagt men mij hoe het komt: er is toch voldoende budget en volk om alles te doen, en het is zelfs alle hens aan dek om alles gedaan te krijgen? In het kader van de relance is dat echt wel enorm.

Waar ik het ook niet mee eens ben, collega Malfroot, is dat wij besparen op de bemiddelaars. We doen dat absoluut niet. Dat is zelfs een politieke boodschap: op bemiddelaars wordt niet bespaard. Maar de taakhoud van die bemiddelaars verandert wel voor een stukje. Dat is zelf bemiddelen of bemiddelen met partners.

En zo kom ik bij de kritiek van het Rekenhof. Voor de collega's die niet bij de bespreking aanwezig waren, wil ik dat toch even onderstrepen. Het rapport van het Rekenhof is hier voor het reces uitgebreid besproken. Ik denk dat het digitaal is gebeurd. Ik ben akkoord gegaan dat het snel zou gebeuren. Ik vond dat een belangrijk rapport. Als je het laat overzomen, trekt dat op niets. Het heeft lang geduurd. Er zijn daar een aantal pijnpunten blootgelegd. Maar ik heb daar ook een Wim Adriaens gezien die zeer gemotiveerd is om eraan te werken. Het gaat niet alleen over het feit dat mensen kwaad zijn over dat rapport, het gaat ook over databeheer: hoe ga je om met je data, wanneer bekijk je wanneer het beter is om iets uit te besteden of niet?

En voor zij die denken dat VDAB eigenlijk niet zou mogen uitbesteden, ga ik een voorbeeld geven. Als je kansengroepen wilt bereiken om vanuit een situatie van

langdurige werkloosheid naar werk te gaan, dan kun je dat niet met VDAB alleen. Je hebt partners nodig om dat te doen. Ik geef een tweede voorbeeld. Als je groepen wilt bereiken die niet actief zijn op de arbeidsmarkt, dan zal het echt niet marcheren dat een VDAB-bemiddelaar aan hun deur belt en zegt: 'Hallo, mevrouw, ik ben hier. Zou je niet komen werken?'. Vandaar zijn er de projecten waarbij we vrouwen die thuis voor de kinderen zorgen, stimuleren om naar de kinderopvang te gaan door hun een opleiding kinderopvang te geven. Dat gebeurt via partners. VDAB kan dat niet alleen. Dat is bemiddeling naar werk die door externen gebeurt, maar wel opgevolgd moet worden door eigen medewerkers.

Dat is het evenwicht dat nu gezocht moet worden. Ik heb een paar dossiers aangehaald waarvan ik weet dat er wat sociale onrust over is. Ik weet dat er omtrent de poetsdiensten een akkoord is gevonden. Daar vinden vakbonden en werkgevers elkaar. Ik denk dat de directe oorzaak voor datgene wat is gebeurd, de geplande reorganisatie is van mensen die telefonisch onthaal doen, en daar moet men tot een oplossing komen.

Voorzitter, ik weet dat het uur vergevorderd is, maar het is een dossier waarover ik zorgen heb en waarvan ik hoop dat het snel opgelost geraakt.

De voorzitter: Het is uiteraard bijzonder belangrijk.

Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik ben tevreden met deze gedachtewisseling.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, het ging deels over de bemiddelaars, maar we hebben hier onlangs de discussie gehad over de coaches. Bij hen ging het natuurlijk wel over het feit dat hun taken misschien herbekeken worden. We hebben toen de vraag gesteld of het beter zou zijn als een ander dat doet en ik denk van niet. Ik vind het van belang dat we dit evalueren op termijn.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, u zegt dat verandering betrokkenheid vraagt en dat is zeker zo. Als je niet snapt waarom er veranderd wordt en hoe dat gebeurt, dan ben je niet mee. Maar dat is niet het punt. De mensen bij VDAB snappen heel goed wat er aan de gang is. Het punt is niet dat ze het niet goed begrijpen, want ze begrijpen het goed, maar dat ze het er niet mee eens zijn. Vanuit hun praktijk – ze staan dagelijks in de praktijk van mensen aan een job te helpen – zijn ze het niet eens met de richting die wij inslaan. Ze denken dat het een slecht idee is om zo mensen effectief aan een job te helpen.

U zegt dat we 100 miljoen euro hebben voor de komende twee jaar. Dat is zeer goed, maar die 419 mensen zijn wel voor altijd weg. Ze zijn voor altijd weg. Het is zeer goed dat er niet op bemiddelaars wordt bespaard, maar er moet wel 419 man weg. Ik heb begrepen dat het er ongeveer 200 bij de poetsdienst en de catering zijn. Dat zijn 200 personen bij ondersteunende diensten die wegvallen. Het wordt altijd onderschat hoe belangrijk ondersteunende diensten zijn om werk goed te kunnen doen. Maar ze moeten wel weg.

Ik kan begrijpen dat er efficiëntiewinsten geboekt kunnen worden, maar dat moet gemotiveerd kunnen worden. De motivatie waarom er wordt bespaard op personeel is hier heel duidelijk, minister, namelijk omdat jullie het opleggen. Dat is de enige motivatie waarom men op koppen bespaart. Omdat er 419 weg moeten, gaat men zoeken waar men koppen kan schrappen. Dat is de enige motivatie die er vandaag is.

Ik zeg absoluut niet dat er niets kan worden uitbesteed. Dat kan soms wel nuttig zijn, maar de marsrichting van deze regering is uitbesteden om uit te besteden, en dat is de fout die onder andere heeft geleid tot de excessen die in het rapport van het Rekenhof zijn aangekaart. Ik vind het jammer dat er geen bereidheid is om daarop terug te komen, om in dialoog te gaan over jullie plannen zelf, over de besparingsoperatie zelf. Ik denk dat het op die manier zeer moeilijk zal zijn om binnen VDAB tot een akkoord te komen.

De voorzitter: Laat ons hopen dat u op dat vlak ongelijk hebt, maar wordt vervolgd.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanpassing van het systeem van de Europese blauwe kaart – 4617 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Het Europees Parlement stemde op woensdag 15 september 2021 in met de versoepelingen aan het Blue Cardsysteem. Deze aanpassing maakt het voor Europese bedrijven gemakkelijker om hooggekwalificeerde werknemers uit de rest van de wereld naar Europese lidstaten te halen. Het huidige systeem schoot tekort en daarom is er een hervorming doorgevoerd.

De voorwaarden voor het verkrijgen van een Blue Card worden ingrijpend versoepeld. Concreet zullen de aanvragers niet langer een arbeidscontract of een bindend jobaanbod van minstens één jaar moeten kunnen voorleggen, maar zullen zes maanden voldoende zijn. Voortaan zal naast de opleiding ook relevante werkervaring mee in overweging moeten worden genomen. De drempel van het salaris wordt verlaagd naar minstens 1 tot 1,6 maal het gemiddelde brutosalaris in hun nieuwe werkland. De werknemers krijgen meer rechten, bijvoorbeeld op het vlak van arbeidsmobiliteit of het meebrengen van het gezin. Erkende vluchtelingen kunnen een kaart aanvragen om dan in een andere lidstaat te gaan werken. De lidstaten zouden wel bevoegd blijven om eigen accenten te leggen en de voorwaarden voor de toegang tot hun arbeidsmarkt te bepalen, wat belangrijk blijft.

Wat is de impact van deze Europese regelgeving op het Vlaamse beleid en de regeling met betrekking tot arbeidskaarten? Wat zal er concreet worden gewijzigd en wat zijn mogelijke aandachtspunten?

Hebt u zicht op de timing en de modaliteiten van de omzetting van deze Europese regelgeving? Hebt u daarover al contact gehad met federaal staatssecretaris Mahdi? De deadline is zeer kort. Twee jaar lijkt een zee van tijd, maar dat gaat zeer snel voorbij, zeker gelet op het feit dat die omzetting in overleg met de deelstaten zal moeten gebeuren.

Zal de EU werk maken van een Europese databank voor het registreren van de Blue Card om de geldigheid te kunnen checken? Zo ja, op welke manier worden de lidstaten of regio's daarbij betrokken? Ik denk dat het een belangrijk punt is dat we inderdaad die geldigheid kunnen nagaan.

Hoe draagt deze Europese regelgeving bij aan het aanpakken van sociale dumping en het voorkomen van misbruik? Dat is een bezorgdheid. Vreest men niet voor meer problemen op dit vlak? De bepalingen rond de korte mobiliteit kunnen mijns

inziens problematisch zijn. Aan welke maatregelen denkt de Vlaamse Regering om dit nog verder aan te pakken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega de Vreese, bedankt voor deze opvolgingsvraag. Ik had er op 17 juni al eentje beantwoord.

De Blue Card is een migratiekanaal dat door de EU werd gecreëerd om hoogopgeleiden van buiten de EU aan te trekken. Er moet wel enige exclusiviteit gegarandeerd worden en daardoor zijn er strenge voorwaarden.

In Vlaanderen hebben we ons eigen systeem. De meeste buitenlandse hoogopgeleiden worden aangetrokken via de single permit en niet via de Blue Card. De bestaande regels voor de Blue Card dienen tegen eind 2023 licht aangepast te worden.

Ik zoom in op waar die kaart soepeler is dan de single permit en waar ze strenger is. Ze is strenger als het gaat over de duurtijd van het arbeidscontract. Ze is strenger als het gaat over het minimum kwalificatieniveau. Maar ze is soepeler als het gaat over het diploma. Vandaag wordt er een diploma gevraagd als bewijs van kwalificatie. Voor twee specifieke functies in de IT-sector zal ook gewerkt kunnen worden met opgedane ervaring, die gelijkgesteld wordt aan een diploma. De houder van een Blue Card kan eenvoudig wijzigen van werkgever via een snelle procedure op dertig dagen. De blauwekaarthouder heeft ook recht op mobiliteit, om dus naar een andere EU-lidstaat te trekken om er te werken na 12 maanden tewerkstelling in andere EU-lidstaat. Tot nu was dit 24 maanden. Strenger wordt het huidige salarisbarema. Dat ligt op 120 procent van het gemiddelde jaarsalaris. We moeten in Vlaanderen binnen de marge van 100 tot 160 procent van het gemiddelde blijven. We moeten dus wel een aantal zaken omzetten. Dat is een feit.

Ik hou vast aan mijn conclusie van 17 juni 2021. De Blue Card blijft, net als vandaag, een strengere weg om Vlaanderen binnen te komen als hoogopgeleide dan de single permit. Wie aan die strengere voorwaarden voldoet, kan op bepaalde vlakken rekenen op een iets soepeler houding. Zo kan iemand al na dertig dagen naar een andere lidstaat trekken om er te werken.

Ik hoop dat u het met mij eens zult zijn dat we met de single permit een streng maar rechtvaardig instrument in handen hebben om toptalent aan te trekken. Ik ben ervan overtuigd dat die single permit ook in de toekomst het meest populaire instrument zal blijven.

Hoe zal de EU werk maken van die databank? Dat is nog niet vastgelegd, maar u haalt zeer terecht aan dat we tussen de lidstaten van de EU onderling zicht moeten hebben op de afgeleverde verblijfsvergunningen. Staatssecretaris Mahdi liet mij weten dat het 'Smart Borders'-pakket geïmplementeerd moet worden. Door dit Europese systeem zal informatie over verblijfsvergunningen en dus ook de Blue Cards die in andere lidstaten werden uitgereikt, met ons gedeeld worden. In afwachting van die implementatie is het belangrijk dat wij goed de gegevens van de door Vlaanderen uitgereikte Blue Cards bijhouden en ook controles uitvoeren op hooggeschoolden die een Blue Card verkregen in een andere lidstaat.

Hoe draagt deze Europese regelgeving bij om sociale dumping aan te pakken? Elke lidstaat legt het salarisbarema voor blauwekaarthouders vast op basis van het eigen gemiddelde jaarsalaris. Men zal zich dus moeten conformeren aan de Vlaamse salarisvereiste van 120 procent van het gemiddeld jaarsalaris. Enkel wanneer een blauwekaarthouder gedetacheerd wordt uit een andere goedkopere lidstaat om hier tijdelijk prestaties te verrichten, zijn de plaatselijke salarisbarema's niet van toepassing.

Het klopt dat Europa met de Europese richtlijn die hooggekwalificeerd talent wil aantrekken en behouden, zeer ver gaat in de toegiften naar de Blue Cardhouder. Zo zullen houders na twee jaar tewerkstelling tot zes maanden tijdelijk werkloos of inactief mogen zijn zonder dat zij hun Blue Card verliezen. Voor de single permit ligt die termijn op drie maanden, net zoals voor Blue Cardhouders die nog geen twee jaar gewerkt hebben. Bovendien kunnen lidstaten zelf beslissen om de Blue Card niet in te trekken wanneer de betrokkene nog langer inactief of tijdelijk werkloos zou zijn. Rekening houdend met de krapte op de Europese arbeidsmarkt wordt ervan uitgegaan dat een buitenlands toptalent zeer snel opnieuw werk zal vinden. Dat laatste is wel een aandachtspunt waarover ik wat bezorgd ben en dat ik samen met jullie wil opvolgen.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, ik dank u voor de uitgebreide uitleg. Er zijn inderdaad een aantal aandachtspunten, ook vanuit Vlaanderen, zoals de databank en het bijhouden van de duurtijd dat mensen hier tewerkgesteld worden.

Een opmerking die door verschillende lidstaten is gemaakt en ook door onze fractie wordt gedeeld, betreft sociale dumping, voornamelijk bij korte mobiliteit. Hoe zullen we daarmee omgaan? We horen redelijk wat verhalen van systemen die in elkaar gestopt worden. Zo worden bijvoorbeeld mensen uit Oekraïne via een Poolse vergunning hier tewerkgesteld. Ook al doet de sociale inspectie, zowel de Vlaamse, als – naar ik vermoed – ook de federale, heel wat controles, het is vaak maar een druppel op een hete plaat. Gisteren hebben we de Panoreportage gezien over mensen in illegaal verblijf. Maar dit zijn mensen die wel degelijk over een verblijfsvergunning in een ander Europees land beschikken, maar toch ten prooi vallen aan uitbuiting. Ik denk dat we daar vanuit Vlaanderen ook voldoende aandacht voor moeten hebben.

De vraag is ook hoe we zullen controleren wat de beroepservaring is. Hoe kunnen misbruik en eventueel valse documenten worden gecontroleerd? Dat is niet eenvoudig en het zal een heuse opdracht zijn voor de administratie. Er zullen heel wat puntjes opgevolgd moeten worden.

Ik wens u veel succes. We volgen de verdere uitwerking van die databank, die zeer belangrijk is, verder op.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord

Minister Hilde Crevits: Sociale dumping is een groot aandachtspunt. We hebben een onderzoek lopen, dat binnenkort klaar zal zijn.

Wat het dossier zelf betreft, moeten we een balans zoeken tussen detachering en migratie via arbeidskaarten. Ik heb het gevoel dat mensen die geen arbeidskaart kunnen krijgen, via detacheringconstructies werken. Wordt vervolgd. Uw aandachtspunten zijn wel terecht.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.